

אוצרות ליזבאוויטש

"וַיָּצֵא ה' וּנְלַחֵם בְּגוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הַלְחָמוֹ בְּיוֹם קָרֵב
.. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא תְהִיָּה מְהוּמַת ה' רַבָּה בָּהֶם"
(מכריה ג. יג)

עלון פנימי דו-שבועי, עבור תלמידי תומכי תמימים בכל הסניפים

העולם עובר זעזועים לקראת משיח!

".. הגלות עומדת להסתיים, ועד כדי כך, אז די וועלט טרייסלט זיך שוין אויף מקבל זיין פני משיח צדקנו [= שהעולם כבר מזדעזע, כדי לקבל את פני משיח צדקנו]".
(ליל ט"ו בשבט תנש"א, בימי מלחמת המפרץ)

".. מיום שהותחלה המלחמה, הרי אין יום עובר שלא ידברו בדבר ביאת משיח"

(רשימת אדמו"ר מוהרריי"צ אודות אביו אדנ"ע - תורת שלום עמ' 277)

"אמר רבי יצחק: שנה שמלך המשיח נגלה בו, כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה. מלך פרס מתגרה במלך ערבי, והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם.. וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה. וישראל מתרעשים ומתבהלים, ואומרים: להיכן נבוא ונלך, להיכן נבוא ונלך? ואומר להם [= הקב"ה לישראל]: בני, אל תתייראו, כל מה שעשיתי, לא עשיתי אלא בשבילכם. מפני מה אתם מתייראים? אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם."

"שנו רבותינו: בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר: ענוים, הגיע זמן גאולתכם."

(ילקוט שמעוני, ישעיה רמז תצט)

"יובל היא"

י"א ניסן
הבעל"ט

"בכל פעם שהמחותן הזכיר את שמו היה זה בחיבה יתירה"

ביקורה של הרבנית חנה נ"ע בבית הרבי הריי"צ נ"ע בלנינגרד לפני מאה שנה, בקשר לשידוך של הרבי והרבנית חיה מושקא * מתוך ראיון של ר' ניסן גורדון ע"ה עם הרבנית חנה משנת תשכ"ד, מתורגם מאידיש * "מרבם בשמחה" באדר תרפ"ו, לקראת י"א ניסן תרפ"ו...

תורגם והובא לדפוס על ידי הת' ישראל יצחק גורליק

וודאות בין החסידים מי הוא שיזכה להיות חתנו השני של הרבי.

- אז שוחחו ללא מילים... בכל פעם שהמחותן הזכיר את שמו היה זה בחיבה יתרה - נזכרת הרבנית ממאורעות ביקורה אז בלענינגראד.

[לאחר זכרונותיה של הרבנית, הוסיף כותב הראיון - ר' ניסן גורדון ע"ה - והקביל את "אז והיום", בסגנונו הלבבי ויוצא-הדופן:]

ואת מופנמותו* מאותן שנים ביעקאטרינאסלאוו נטל הוא עמו בכל מסעות נדודיו, בריגע, בערלין, פאריז וגם באמערקע - וכך אפילו היום, כאשר הינו רבי לאלפי חסידים בהתקשרות הדדית ומנהיג שחי את מחסורם ובעיותיהם של כלל ישראל.

זו מופנמות שמקורה מענוה כנה וממאמץ פנימי עמוק לנצל בעצמו כל שניה

לפני מאה שנה, בימי אדר תרפ"ו, הגיעה הרבנית חנה לבקר בבית כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ולהכיר את כלתה המיועדת - הרבנית חי' מושקא.

לאחר עשרות שנים, תיארה זאת הרבנית חנה עצמה באזני "נ. בן יוחנן" [הוא ר' ניסן גורדון ע"ה], שפרסם את הדברים בשעתו:

"זמן לארבע אחרי שנסתיימה פרשת ביאורו של המגן-דוד², הגיעה הרבנית³ לביקור ארוך בלענינגראד. הבן⁴ שהה אז בביתם, ביעקאטרינאסלאוו. היא השתתפה כאורחת בסעודת פורים בבית הרב, ברח' מאכאוואיא 12. למיטב זכרונה, זה ארע בשנת תרפ"ו (1926), כלומר - שנה אחת לפני מאסרו של הרבי. במשך הזמן שהרבנית התעכבה בעיר, כמעט בכל יום הגיעה לבקר בביתם של המחוננים-לעתיד, ולמרות שבאופן רשמי לא התקשרו בהסכם כלשהו, אבל כבר אז שררה

שברון לב בשל מצב העם היהודי, והציפייה למשיח

".. אינני שוגה באשליות, ב"ה פעלנו הרבה. הרי היה צריך להיות כל יום שמחת תורה, השמחה על כך שהתורה בהתגלות, אלא שאנו שבורים מאד בעצמנו.

50 שנה שאנו שרויים בייסורים של העם היהודי, בזמנים שונים ובשליחויות שונות, בראותנו את שעבוד הגוף, לא שעבוד הגוף אלא שבירת הגוף - כאשר רואים לכמה טוב יהודים ראויים - מזה אנו שבורים מאד, ולא יכולה להיות שמחה בהתגלות.

הקב"ה יעזור של היהודים יהיה טוב, טוב פנימי, ושיומשך גילוי המשיח בפועל, לא רק בכח אלא בפועל - הכאב כבר הגיע לשיא - וכל היהודים ילכו לארץ ישראל, וזה אכן יהיה ארץ ישראל."

(ליל שביעי של פסח תש"ו - סה"ש תש"ו-השי"ת עמ' 39)

פנינה

צוגעקומען
א פערעלע'

רשימות ורשמים

כאילו מדי פעם הוא מזכיר לעצמו שהוא יושב בראש שולחן של עדת יהודים המתבוננים בכל תנועה שלו וכולעים כל מילה שנאמרת מפיו. עידודיו הנמרצים בידי - כמנצח לתזמורת - בעת שירתו של ניגון שמה, יתכן שאינם רק כדי לעורר את הציבור, אלא גם כדי להפנים ולשכנע אותי עצמו יותר ויותר במודעות לכך שעליו להענות לבקשתם של ישראל שיהיה להם לרבי ומנהיג.

כבר מעל 13 שנים¹, לאורך ימים ושנים, שהינו יושב על כסא הנשיאות ומנהיג את עדת החסידים ביד רמה ובגודל סיעתא דשמיא, בהוביל את חסידות חב"ד לאפיקים רחבים בכמות ובאיכות.

והרי הוא אינו מפסיק² מלדבר אודות האדמו"ר הקודם בתור "הרבי, הנשיא", ומביט על עצמו באותה צניעות ומתנהג באותה מופנמות כמו פעם, ביעקאטערינאסלאוו.

לתורה ומעשים טובים. זו אותה עניויות והתבודדות טבעית שמלכתחילה עיכבה אותו מלקבל על עצמו את הנשיאות מיד לאחר הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

העולם שלו, שבו הוא התחנך ובו הוא קיווה להמשיך את חייו, הוא חדרון קטן עם ארון גדול של ספרים וכתבי יד.

כאשר הוא צועד בבוקר את הרחובות הספורים מדירת מגוריו ברח' פרעזידענט עד לדלת של 770 איסטערן פארקוויי, ושב חזרה לרח' פרעזידענט מאוחר בלילה ושואב בכלל מוקדם לפנות בוקר, רואים אתם לפניכם ביטוי מלא לצניעותו הטבעית. הראש כפוף קמעא, ביד - צמוד ללב - מעטפה מלאה בגליונות וכתבי יד, שעליהם הוא עובד אפילו באותן דקות ספורות של מנוחה; הוא פוסע בצעדים רגועים וכמעט בלתי מורגשים. אין וולו רמו קל, משהו מן המשהו, שישב את תשומת לבו של עוברי אורח שאינו מכירו, שכאן הולך אדם גדול, שלא לומר³ - גדול בישראל.

כך גם בתפילתו בבית הכנסת, וכן כשהוא מברך ברכות התורה ואומר את המפטיר⁴. אין שום סימן של שונות בהילוכו ובהנהגתו כולה. כשם שבבחרותו, פעם ביעקאטערינאסלאוו, הוא עמד והתפלל מתוך הסידור, מבלי להחצין שום תנועה שתבטא לזולתו את המתחולל בפנימיותו, כך גם עומד הוא ומתפלל כיום, כאשר מאות ואלפי זוגות עינים צופות לכיוונו כמרותקים, וממתינים לאיזושהי תנועה ותזווה.

ואפילו בעיצומה של התוועדות, במעמד של מאותו ואלפי יהודים, נדמה

1. די אידישע היים גל' 19 (אדר תשכ"ד), ע' 1 (להלן - בתרגום חפשי ללה"ק). הקטע הראשון (עדות הרבנית על הביקור) פורסם לראשונה בלה"ק ב'ימי מלך' ח"א ס' ע' 181.
2. ראה הוספות לסה"ש תרפ"ז ע' 281-282 ובהע' 4 שם. ס' שנים ראשונות (ח"א) ע' 211-215.
3. הכוונה למוראית - הרבנית חנה, אמו של כ"ק אדמו"ר.
4. = כ"ק אדמו"ר.
5. ולא הגיעו ללינגרד עם אמו.
6. = כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, מחותנה לעתיד.
7. בענין הישיור המדובר.
8. של המיועד להיות חתנו, כ"ק אדמו"ר.
9. במקור: "פארוויקיטיט", וכנראה הכוונה כבפנים.
10. כלומר - בודאי שאין רמו על כך שהצועד (אינו סתם "אדם גדול", אלא) הוא גדול בישראל.
11. כך במקור, והכוונה היא לאמירת ההפטרה.
12. משבט תשי"א עד אדר תשכ"ד, זמן פרסום הכתבה.
13. גם כעת, לאחר שקיבל על עצמו את הנשיאות.

החיבור המפתיע שהפציע לפני שמונים שנה:

ההגדה של הרבי

כתבנית שער ספריו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע⁵, וידועה התבטאותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע על כך: "אאמו"ר הי' פנימי, וגם אתה פנימי - אם כך, ראוי שבהגדה יופיע השער של אאמו"ר".

לפני שמונים שנה, בחורף תש"ו, יצא לאור חיבורו התורני-עצמאי הראשון של כ"ק אדמו"ר - הגדה של פסח עם לקוטי מנהגים וטעמים, ובהגדרתו התמציתית והקולעת (כדרכו) של הגרש"י ז"ל: "הגדה נפלאה שמעטים דוגמתה, ומתאימה לכל אדם מישראל... פנינה בספרות ההגדית".

ראוי להאריך אודות הגדה מופלאה זו כהנה וכהנה, ומן הנמנע ללקט כדרוש ביריעה קצרה זו. רק שתי הערות קצרות, לעורר לב המעיינים:

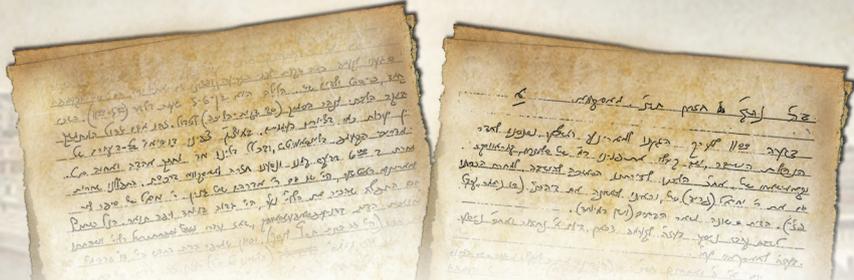
בשיחת ליל ב' דחה"פ תש"ז⁶ העיר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע:

"פלא בעיני על הרמ"ש ש'י' שלא ביאר בהגדה שהו"ל את העינים דד' הבנים, ישנו הרי ענין נפלא ("א רייכער ענין") בזה - מהי שאלת כל אחד מד' הבנים, מדוע שואלים הם כך, ומה משייכים לכל אחד על שאלתו".

כמובן, בשנים שלאחר מכן (תשי"ב-תשי"ז) הרחיב כ"ק אדמו"ר לבאר בארוכה אודות ענינים אלו.⁷

וכ'עוללות': למעשה, בהגדה זו נדפס לראשונה ה'שער' לספרי כ"ק אדמו"ר

1. ב"א ניסן תש"ו כתב כ"ק אדמו"ר לר' אברהם אליהו אקסלרוד (אג"ק שלו ח"ב ע' קכד): "בטח ראה הערות... וההגדה עם המ"מ וכו'".
2. כך נקראה במהדורות הראשונות, ורק לאחר מכן שונה השם ל"לקוטי טעמים ומנהגים".
3. ספרים וסופרים ח"ג ס' ע' 270.
4. ש"ע ע' 106 (מהנהגה בלתי נהוגה), להלן - בתרגום חופשי ללה"ק.
5. נדפס בלקו"ש ח"א ע' 247 ואילך, ומשם נעתק להגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים ע' קכ"ב-קכ"ג.
6. השער ללוח ה'יום וים' במהדורות הראשונה אמנם דומה, אך לא זהה (ורק במהדורת תשי"ז הוחלף ל'שער' הרגיל).
7. ימי מלך' ח"ב ס' ע' 797 (נעתק כאן בעריכה קלה).

רשימות ורשמים

ימים ראשונים

כך זוכים לגילויים של "פרשת החודש"

"אלה שיזכו שעיקר עסקם בתורה, בנגלה ובחסידות, צריכים להיות מאושרים"

אודות תומאת מיתה, שבאה לעולם בגלל נחש הקדמוני שגרם לחטא עץ הדעת, שורש החטאים - להורות שלאחרי ההזזה הכללית, צריך לרחוץ ולהטהר מכל הענינים הלא-טובים שחטא ופגם ועבר את הדרך. וכאמור, כאשר יהודי מתחיל ופותח "כחודה של מחט" [אפילו אם הוא רק אומר "רוצה אני", אע"פ שהסיבה לכך היא מפני ש"כופין אותו"... כפס"ד הרמב"ם שגם זה מספיק, כיון שרצונו האמיתי של כל יהודי "לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות", אלא "יצרו הוא שאנסו", "וכיון שהוכה עד שתשש יצרו", אזי מתגלה רצונו האמיתי] - עוזר לו הקב"ה ופותח לו "כפתחו של אולם".

ופרשת פרה היא ההקדמה - שאי אפשר בלאו הכי - שממנה באים מיד - ללא הפסק - לפרשת החודש:

ענינה של פרשת החודש - "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" - מבואר במדרש: "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה" - הגאולה (מטומאת) מצרים. וכן תהי' לנו - ש"כימי צאתך מארץ מצרים", שאז נאמרה פרשת החודש, כך תהי' בעגלה דידן ובמהרה דידן ולמטה מעשרה טפחים, הגאולה שלימה ואמיתית, "אראנו נפלאות".

ובפשטות - שהקב"ה יוציא אותנו מהגלות, מהחושך כפול ומכופל, ונראה בעיני בשר ובמוחש את כל הענינים - ש"לא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך", "וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר", שאפילו הבשר ("כל בשר") דוגף הגשמי יראה את כח הפועל בנפעל, "בדבר ה' שמים נעשו גו'", היינו, שבכל דבר גשמי ובכל דבר שהי' עד עתה חומרי - יראו במוחש ובחיים היום-יומיים את הרוחניות שבו, ויתירה מזה, שיראו את ה"דבר ה'" שמהוה ומחי' ומקיים אותו - בגאולה שלימה ואמיתית, במהרה בימינו אמן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "ניע זשוריצי כלאפצי"ואח"כ ניגון אדמו"ר הזקן - בן ד' הבבות (וצוה לכפול בבא הרביעית ז' פעמים). אח"כ ברך כ"ק אדמו"ר שליט"א ברכת המזון על הכוס, וחילק לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".

בסיום חלוקת "כוס של ברכה" (קרוב לשעה החמישית לפנות בוקר), אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

"אלה שיזכו שעיקר עסקם בתורה, בנגלה ובחסידות, צריכים להיות מאושרים" (גליקלעד"), ולייקר כל רגע".

וסיים: "זייט געזונט ביז א צווייטע התוועדות".

(פורים תשי"ב, תו"מ שם ח"ב ע' 67-64)

"הסדר הוא שלאחרי פורים באים לשבת פרשת פרה, לפני פורים קורין פרשת שקלים, ולאחרי' פרשת זכור [שחיובה מדאורייתא, ולא עוד אלא שלדעת רוב הפוסקים ה"ה חובת היחיד - דלא כקריאת התורה מצד תקנת משה כדי שלא ישוה ג' ימים בלא תורה, שזוהי תקנה על הציבור, ואינה חובת היחיד, משא"כ קריאת פרשת זכור אינה חובת הציבור, אלא חובת היחיד - שפעם בשנה (לכל-הפחות) ישמע פרשת זכור, "זכור את אשר עשה לך עמלק גו' לא תשכח"]; ולאחרי פורים קורין פרשת פרה - שבה מדובר אודות הטהרה דטומאת מת.

ופרשת פרה היא ההקדמה (שאי אפשר בלאו הכי) לפרשת החודש ולחג הפסח. וענין נוסף בסדר הפרשיות - שבין פרשת שקלים, פרשת זכור ופרשת פרה, יכול להיות הפסק באמצע, משא"כ בין פרשת פרה לפרשת החודש אין הפסק, אלא בשבת שלאחרי שבת פרשת פרה קורין פרשת החודש.

ויש לבאר המוסר-השכל בעבודת האדם: מצד גודל ההתפעלות מזה שבימי הפורים הגיעו למעמד ומצב ד"לא ידע", למעלה מטעם ודעת, שמצד זה הי' הדילוג מעומק תחת לעומק רום ולמעלה יותר, ע"י ההתאחדות עם עצמות ומהות א"ס ב"ה - יכול לחשוב לעצמו שמי ידמה לו ומי ישוה לו ומי יערוך אליו!...

על כך אומרים לו: המעמד ומצב שבימי הפורים אינו אלא הזזה כללית, היינו, שהעמידה במס' נ' במשך כל השנה כולה בימים ההם, פועלת שגם בזמן הזה יכולים ע"י הזזה כללית להתהפך מן הקצה אל הקצה, "ונהפוך הוא", אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו, לדלג מעומק תחת, שאול תחתיות, לעומק רום ולמעלה יותר;

אבל, לא זוהי תכלית כוונת בריאת העולם, וכיון שכן, אין זה מספיק עבור יהודי, שממנו תובעים - לא לעשות מה שמוצא חן בעיניו, ואפילו לא מה שמוצא חן בעיני נפשו האלקית, כי אם - שכל מציאותו תהי' למלא את הרצון העליון, והרי רצון העליון הוא שאלקות יהי' בגילוי, "אותותינו ראינו", ראיית אלקות במוחש, בכל פרטי הדרגות דסדר השתלשלות,

- ואף שמקווים להיעוד שגילויים אלה יתבטלו "כשרגא בטיהרא", מ"מ, יש צורך גם בה"שרגא" - ובשביל הגילויים - לא מספיק הענין ד"כי אתה אבינו", אלא צ"ל גם "אברהם ידענו" ו"ישראל יכירונו", היינו, שתהי' העבודה מצד האהבה והעבודה מצד היראה, וגם אהבה ויראה כשלעצמם,

ובמילא, צריך כאו"א מאתנו לידע, שאפילו אם בימי הפורים עמד בתנועה של מס' נ' ופעל בעצמו הזזה כדבעי למהוי, להשתנות לגמרי - צריך עכשיו להתחיל לחשוב אודות הענין דטהרת טמאים. ולכן קורין לאחרי פורים פרשת פרה, שבה מדובר

אכילת מצה ענינה - "אז מ'עַסַּת אַלְקוֹת"

"מיכלא דאסוותא". והא בהא תליא: כשיהי' "מיכלא דמהימנותא", יהי' גם "מיכלא דאסוותא", ובמילא תהי' הבריאות בשלימות.

[לרופא ששאל מהו הענין בזה - אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]: כאשר רופא נתן סמי-רפואה לחולה - אין החולה שואל שאלות, אלא הוא לוקח את סמי-הרפואה, גם כאשר אינו מבין אופן פעולתם...

לא' אמר: מצה - ענינה אלקות, ואכילת מצה ענינה - "אז מ'עַסַּת אַלְקוֹת", וענין זה

לאחר תפלת מנחה, קודם התחלת חלוקת המצות - ציווה כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "א-לי אתה" (וחזר ואמר - כנראה מפני שלא התחילו לנגן מיד - שאם לא ינגנו, לא יחלק המצות).

בעת חלוקת המצות ברך כ"ק אדמו"ר שליט"א את כאו"א בברכת חג הפסח כשר ושמח ("א כשרן און א פריילעכץ פסח").

לאחד נתן ב' חתיכות מצה, באמרו: זה עבור "מיכלא דמהימנותא", וזה עבור

רשימות ורשמים

הוא לא רק בליל הסדר, אלא גם בכל ימי הפסח. לא' שאל אם הי' נוכח בעת אפיית המצות (של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שמהם חילק), וכשענה שהי' נוכח, אבל (מאיזה סיבה) לא עזר במלאכת האפי' - נתן לו

כ"ק אדמו"ר שליט"א (חתיכה נוספת), באמרו: זהו בשביל הנוכחות בהאפי' ("פאר דעם זיין") כשלעצמה. (ערב פסח תשי"ב, תו"מ שם ח"ב ע' 109)

כשהרבי חילק מצה בהתוועדות אחרון של פסח

(כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בידו הק' חתיכת מצה לכאו"א מהנאספים שיחיו, ואמר): אדמו"ר מהר"ש מבאר הענין שמצה נקראת "מיכלא דמהימנותא" - ש"יש בבחי' המצה .. מהות האלקות", היינו, שע"י אכילת המצה אוכלים אלקות. כלומר: אף שהמצה היא דבר גשמי, מ"מ, הי' מהות אלקות, אלא שמהות אלקות נתלבש בגשמיות. וע"ד המבואר בתניא ש"אף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים, הרי זה כמחבק את המלך ד"מ, שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים, מאחר שגוף המלך בתוכם". ומבאר שענין זה הוא לא רק בלילה הראשון, אלא בכל ימי הפסח - ש"בוה נשתנה יו"ט דפסח מכל שארי היו"ט, שבפסח שישאל נזונים מאכילת מצה א"כ גם חיותם הגשמי הוא מהאוכל שיש בו מהות האלקות". . [בצאת כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגנו "כי בשמחה תצאו", וגם לאחר שנכנס לחדרו המשיכו לנגן ולרקוד סמוך לחדרו שעה ארוכה, ולפתע יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו, ואמר:] אמרו חז"ל "חוצפא אפילו כלפי שמיא מהני". ועאכו"כ שכן הוא בעניני טוב קדושה (שהרי "מדה טובה מרובה ממדת כו") - שכאשר מתעקשים, פועלים אצל הקב"ה ("ווען מ'שפארט זיך איין, פירט מען אויס"). ובנדו"ד: בשלמא בנוגע לעניני תורה

ועבודה... אבל בנוגע לריקוד - הנה כאשר הריקוד הוא באופן של יציאה מההגבלות, שלא מתחשבים בכך שהשעה מאוחרת, ולא מביטים בכלל על השעון, אלא ממשכיכים לרקוד ("מהאלט אין איין טאנצן") - אזי פועלים אצל הקב"ה להשפיע ללא הגבלות, ובלשון הכתוב "והריקותי לכם ברכה עד בלי די", הן בגשמיות והן ברוחניות, כולל גם שהשפעת הגשמיות גופא היא ביחד עם השפעה רוחנית, היינו, שנוסף לכך שהשפעת הגשמיות היא מידו הרחבה, הרי ההשפעה היא באופן שיהיו רואים בהגשמיות שזהו אלקות. - בגילוי במוחש לעיני בשר, יהי' זה לעתיד לבוא, אבל, גילוי משיח הפרטי בכאו"א מיישראל שייך גם לפנ"ז! [ניגנו "והריקותי לכם ברכה עד בלי די", ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיש סכרא שניגנו זה הוא ניגון של רבינו הזקן] ..

(מהתוועדות אחרון של פסח תשי"ב, תו"מ שם ח"ב ע' 156-159. יצוין כי הרבי לא הזכיר לאורך התוועדות זו את המושג "סעודת משיח", שהוזכר לראשונה רק באחש"פ תשי"ג. והורה (לתלמידי הישיבה) לשתות ד' כוסות - רק באחש"פ תשי"ד. וראה בכ"ז - לקו"ש ח"ז עמ' 276 ואילך).

סעודת משיח - תרס"ז

בזאל הגדול בישיבה בלויבאוויטש

"אשרי עין ראתה כל אלה"

"בשנת תרס"ז התחיל הסדר, אשר תלמידי תומכי תמימים יאכלו יחד בחג הפסח בהיכל הלימודי והיה אז ש"י תלמידים וח"י שלחנות. סעודת אחרון של פסח אבל אאמו"ר ביחד עם התלמידים, וציווה לתת לכל תלמיד ד' כוסות. ואמר אז: דאס איי' סעודת משיח" (היום יום, כב ניסן).

פרשת הדברים נתבארה בהרחבה בשיחת אחש"פ תש"א, וכ"ק אדמו"ר ביאר זאת בהרחבה מופלאה בשיחתו הידועה מאחש"פ תשל"ו. נצטט כאן רק את תיאורו הייחודי של הגה"ח הרב חיים מרדכי הכהן פערלאווער ע"ה, שלמד בישיבה בשעתו:

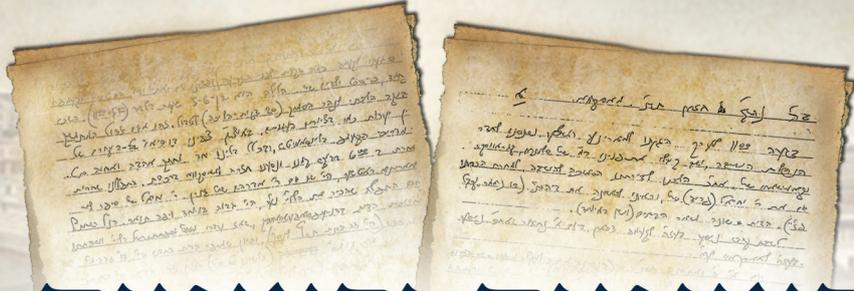
עד שנת תרס"ו היו מסדרים את בחורי הישיבה בחג הפסח על אכסניא בהעיר, ומשנת [ת]רס"ז ואילך התחילו לסדר חג הפסח כולם כאחד בהישיבה. וכולם היו בהישיבה, אפילו כאלו שבכל השנה היו יושבים על חשבון עצמם - שהיו בני עשירים - וגם מה'חדרים', התלמידים הקטנים, שגם הם בכל השנה לא היו אוכלים בבית האוכל של הישיבה; את כולם סידרו שיאכלו כאחד בהישיבה.

ושלחו שליח מיוחד לוויטעבסק, והביאו כלי בישול גדולים כמה שהי' צריך, וגם כלי אוכל - קערות, כפות, סכינים ומזלגות, כוסות וכו' - והי' כמו חנות גדולה, שאם הי' [1] לוקחים כל הכלים הנמצאים בכל החנויות בלויבאוויטש לא הי' מספיק (עיקר המסדר הי' כ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ זצ"ל, שהוא הי' המנהל של הישיבה, ואופן סידורו בכל דבר שלקח' - וגם כן בזה בפרט - הי' ממש פלא). ולא הי' חדר גדול שיחזיק את כולם, וגם כן שישבו מרווחים ויוכלו לשמוח בשמחת יום טוב, כ"אם הוא הגדול שבו הי' [1] לומדים כל השנה.

בליל ראשון דחג הפסח, לאחר תפילת ערבית, נכנס כ"ק הרבי [מוהרש"ב] זצ"ל עם כ"ק בנו הרבי [מוהרריי"צ] זצ"ל לראות איך מסודר ומוכן (שהי' כולו מסודר ומוכן מבעוד יום, על ידי בחורים שהיו ממונים על זה), ואמרו שכ"ק הרבי זצ"ל אמר שהוא תענוג רוחני (אני לא שמעתי מפיו הק', אבל אמרו כולם שאמר כך; באמת הי' זה תענוג לראות, שכולו הי' חדש נקי ומבטיח, וגם כן [את] הזאל בעצמו תיקנו וניקו, כמו שראוי לחג הפסח).

באחרון דחג הפסח (אינני זוכר כעת באיזה אופן נעשה זה זמי המציא זה; אבל אני חושב שנסתמא המציא זה כ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ זצ"ל, ואמר זה בלחישא להבחורים הממונים, שייבקשו מכ"ק הרבי זצ"ל על-דבר) שיסעוד בזאל הגדול כאחד עם תלמידי הישיבה. כ"ק הרבי [מוהרש"ב] זצ"ל תיכף הסכים לזה, ואז היו בלויבאוויטש כל החורף האחים של כ"ק הרבי זצ"ל - הבכור הרז"א ז"ל והצעיר הרמ"מ ז"ל - וממילא גם הם באו, ועוד איזה אורחים שבאו על ימים אחרונים דחג הפסח, וגם כן המשפיעים והמשגיחים כולם באו, וסידרו בשביל כולם כמובן שולחו מיוחד; אחר כך, בתוך הסעודה, אמר הרבי [מוהרש"ב] זצ"ל, הלא צריך ליתן לה'עולם' ארבע כוסות (וכמובן תיכף מילאו את פקודתו), ואחר כך אמר הרבי [מוהרש"ב] זצ"ל מאמר, וגם דיבר הרבה ענינים מעניני אחרון דחג הפסח, ונמשכה הסעודה עד מאוחר בלילה.

אשרי עין ראתה כל אלה, הלא למשמע אוזן וכו', וב"ה שהמעין נמשך והולך ומתגבר - עד כי בא שלה בב"א.

רשימות ורשמים

1. במקור הדברים, שיחת אחש'פ תרנ"ח (סה"ש - מהדור"ח - ע' 310), נוסף בחצעי"ג: "עד אז אכלו על אכסאות [= התארונו אצל תושבי ליובאוויטש]".
2. = זוהי.
3. ע' 106*104. וראה ג"כ סה"ש ה'ש"ת ע' 71. תש"ד ע' 111.
4. הוגהה לאחר מכן נדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 314 ואילך, ולאחרונה - במהדור"ח - ב'תורת

התבוננות מיוחדת למעריב

"בתפילת ערבית כשנהיה חשוק, הוא מהרהר בכך שלא רק שחשוק ברחוב, אלא חשוק גם אצלו בלב, וריק בראש, ועם התבוננות זו הוא מתחיל לומר "והוא רחום יכפר", שהרחמים שבסדר השתלשלות אינם מספיקים, אבל כאשר "והוא רחום, ש"והוא" הוא עצמות, דהיינו שממשיכים רחמים מעצמות א"ס - אז, מתחיל להיות מואר" * קטעים משיחת אחרון של פסח תש"ו - לפני שמונים שנה

דבר פשוט ואבי לא האריך בזה. המעלה בזה היא, שתפילתו חודרת בכל ענייניו בכל היום, הוא אמנם מתעסק בעניינים שהוא צריך לעסוק בהם, אבל בכל ענייניו הוא מרגיש את התפילה, וזה מעורר אותו לתפילת המנחה, ולאחר מכן בתפילת ערבית כשנהיה חשוק, הוא מהרהר בכך שלא רק שחשוק ברחוב, אלא חשוק גם אצלו בלב, וריק בראש, ועם התבוננות זו הוא מתחיל לומר "והוא רחום יכפר", שהרחמים שבסדר השתלשלות אינם מספיקים, אבל כאשר "והוא רחום, ש"והוא" ה"ז עצמות, דהיינו שממשיכים רחמים מעצמות א"ס - אז מתחיל להיות מואר אצלו; איפה זה מאיר אצלו (וואו לייכט זיך דאס) - בקריאת שמע שעל המיטה, שלאחריה - כאשר הוא ישן, אינו ישן כשזוטה וכו'.

. עבודת התפילה שייכת לכולם (לא רק ליחידי סגולה), אלא שצריך לנער את האבק והבוץ שהצטבר. בתפילה ישנם שתי תנועות, געגועים לאלוקות או תענוג, שטוב, שלא חסר כלום. הוא אינו מבקש השפעת מזון, גשמיות, הוא שמח ממה שיש לו (היינו ההרגש באלקות), והוא רוצה שמה שכבר יש לו - יאיר אצלו. פעם היה שאלו שהתפללו (באריכות) - ידעו, ואלו שראו יהודי מתפלל באריכות היה געגועים לזה, היום...

א. אחד מהמסובים לא אכל, והרגיש בזה כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר: עבודת חב"ד היא שנאכל, אלא שצריכים לדעת כיצד לאכול.

ב. ניגנו את הניגון של ר' אשר מניקאָלאָייעוואַח"כ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: שמעתי מאבי בשם אביו אזמו"ר מוהר"ש, ששמע מהצ"צ, שניגוני חב"ד הינם אחד משני פנים, או שהם מחב"ד או שהם מגלים את החב"ד. על ניגון זה ששרנו כעת אבי אמר שהיא מהפרשה (פון די פרשה) שמגלה את החב"ד.

אבי אמר זאת באחד משבתות השנה הרגילות, והמשך: הלומדים שעתיים חסידות לפני התפילה, ולאחר מכן טובלים במקוה ("אין וואַסער"), ולאחר מכן נעמדים להתפלל, והושבים עם מה הולכים להתפלל ומי הולך להתפלל, ולאחר מכן מתפללים באריכות ושרים את הניגון הזה - יכולים לפעול משהו. עיקרו של עבודת התפילה הוא שיהיה ה'סיומא דתפילה', שהתפילה תפעל על "לאחר התפילה".

ישנם כאלו שאוחזים בדרגה של 'לפני התפילה', ז.א. שה' לפני התפילה' אצלם הוא כראוי, לומדים חסידות כמו שצריך, אלא שהתפילה עצמה היא יבשה, ומי מדבר על לאחרי התפילה - אז הוא כבר לגמרי תיש (א קאָזיאַל). עיקרו של התפילה הוא שיפעל על כל היום כולו.

ואבי דיבר על כך שיש בזה דרגות: הדבר הראשון שצריך להיות הוא, שאכילתו לאחרי התפילה תהיה אכילה כשל יהודי שהתפלל (ווי א דאָוונער עסט). אבל זהו

(שבת חוה"מ פסח תש"ו בסעודת היום, 'ספר השיחות' תש"ו - ה'ש"ת עמ' 36-35. תורגם על ידי הת' דובי שפר. סיוע בעריכת התרגום - מערכת "אוצרות ליובאוויטש").

מעות ל'כולה משקה' כהשתתפות בהתוועדות לרגל ב' ניסן

בשנת תשי"ב היתה התייחסות ראשונה ומיוחדת להתוועדות חסידים בקשר לב' ניסן

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר גם ע"ד לימוד פרקי המשניות של אותיות השם דבעל ההילולא, שכל אחד ילמוד בעצמו, או שיחלקו הפרקים בין הקהל].

הרה"ג וכו' הרא"א הכהן יאלעס העיר ע"ד מעלת לילה זה, שלהיותו מוצאי ר"ח עדיין שייך לר"ח. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך) שבנוגע למעלתו של לילה זה - אין זקוקים ל"לומדות" [...]

(אור לב' ניסן תשי"ב - תו"מ שם ח"ב עמ' 89)

[לאחרי התפלה, נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א להש"ץ הרה"ח הר"ש הלוי לעויטין מעות בשביל "משקה" - ע"פ בקשתו, בהזכירו הפתגם ד"כולה משקה" - בתור השתתפות בהתוועדות חסידים לרגל יום ההילולא. ואמר:]

בקשר עם יום ההילולא - יצא לאור קונטרס מיוחד² בעניני פנימיות התורה, שזהו"ע ה"משקה" (י"ש) שבתורה, כידוע שנגלה דתורה נמשלה ל"מים", ופנימיות התורה ל"יין" (וכן שמון).

והעיקר - שיהי' כל זה (הלימוד וההתוועדות כו') באופן שימשיכו את כל העניינים בפועל ממש.

ויה"ד - כמובא³ מכת"י של הצמח-צדק: "שא' [שאמר] רבינו זצ"ל: (על ברית מילה כו') בעת שתית משקה" - "שזוכה לשנות כשיהי' כולה משקה", שענין זה יהי' בגאולה העתידה, ששייכת במיוחד לחודש ניסן - "חודש של גאולה".

1. ראה להלן בהערה. (ההערות הבאות - במקור).
2. קונטרס ב' ניסן (קא) - נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' כט ואילך. ולאח"ז בסה"מ תרצ"ב ע' שה ואילך.
3. במגיש וכה תרל"ז רפמ"ו. וראה סה"ש תש"ד ע' 129.
4. אדמו"ר הזקן. 1 - המערכת.
5. יש לעיין שבסיסם תפלת ערבית אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלחש) פרקי המשניות שנדפסו בסוף הסידור.

רשימות ורשמים

"קמתי אני לפתוח לדודי"

השיחה הנפלאה שזכו החסידים לשמוע מאת הרבי נ"ע בליל שמחת תורה תרס"ו, בימי התחלת אמירת 'המשך - תרס"ו' * מתוך 'הנחה' של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע * איך מסירים את ה'עיוורון' שגורם לאדם שלא לראות את האמת האלוקית?

תשל"ב), ש"עיקר גילוי החסידות [ההכנה והכלי לביאת המשיח] באופן של הבנה והשגה וכו' נתחדש בשנה ההיא".
ונפלאה ונדירה ההערה שם [הערה 29 על המלה "נתחדש" הנ"ל]: "ועד שבהמשך תרס"ו נתבאר כו"כ פרטים בענין הגילוי דלע"ל - אף שכתב הרמב"ם (הל' מלכים פי"ב) שדברים סתומים הם כו".
[ומה שאמר הרבי בהתוועדות כ"ף כסלו תשל"ז, שהמשך תרס"ו הוא בגדר 'נפלאות', והמשך תער"ב הוא 'נפלאות לגבי נפלאות' - פשוט שאינו מומצא במעלת המשך תרס"ו, ובדא"פ י"ל שהם ב' אופנים בהבנת דא"ח, כי אף שעתר"ב נעלה יותר, אבל מוכרחים להקדמת תרס"ו, בדוגמת ההכרח בענין ה'ממלא', שענינו שאלקות מתלבש בפנימיות הנבראים, אף ש'סובב' נעלה יותר, אך מרוחק כביכול מהנבראים (אף שנמצא בהם). ואכ"מ].

1. ואולי עוד חוון למועד, לפרסם את השיחה במילואה מתורגמת ומוסברת, למען ירוצו הקוראים בו.

*

תמצית נקודת השיחה היא: מהי הדרך להגיע לגילוי העצמות בנשמה ("לפתוח לדודי")? - חיבור עצם הנשמה ("קמתי אני") שיאיר בניצוץ הנשמה המלוּבש בגוף (שאף הוא נקרא "אני" בדרגה אחרת). ואז, למרות שעניני העולם מסתירים אצלו על אור נשמתו, מצד הנפש הבהמית [ורמוזים במלה "יונתי" שבפסוק "אחת היא יונתי", שבהמשך שיר השירים שם (ו, ט) מלשון אונאה], מכל מקום יגיע ל"אחת היא יונתי" מלשון יונה, "שאינה מזדווגת אלא לבן זוגה, כך ישראל אינם מזדווגים אלא לאביהם שבשמים", כי הניצוץ האלוקי שווה בכל ישראל. והנה, בבעלי תורה נעשה כל זה על ידי השגת אחדות הוי', שהעולם אינו תופס מקום וכו', ובבעלי עסקים - על ידי התמסרות לקביעות עתים לתורה, אבל גם על ידי השגה.

לרגל יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בבי' ניסן, ובקשר למלאת בשנה זו מאה ועשרים שנה להתחלת אמירת 'המשך - תרס"ו' [שניתן אולי להגדירו בתור 'הש"ס הקטן' של תורת חסידות חב"ד. אמירתו התפרסה על פני השנים תרס"ו - תרס"ח], אנו מביאים בזה לתשומת לב - שיחה מיוחדת שקבעה ברכה לעצמה בתוך שנת תרס"ו, וידועה על שם פתיחתה "קמתי אני לפתוח לדודי".

[יצוין, כי ה'גילויים' הללו אירעו זמן קצר לפני פרוץ פרעות תרס"ו, ר"ל, שנחזו מראש על ידי אדנ"ע (ראה יומן הרבי הרי"צ נ"ע בסה"מ תרס"ו-תרס"ז עמ' רפ ואילך (בהוספות)), וההנהגה בר"ה, בעת התחלת ה'המשך', היתה במרירות גדולה, ובכל זאת בשמחת תורה היו 'גילויים' מיוחדים, שלא ניכרים בהם כלל צער ובהלה מהעתיד לקרות. והוא פלאי].

שיחה זו היא בבחינת 'מומצע' בין שיחה למאמר, כיון שהנושאים המדוברים בה הם עניני השכלה ועבודה, ונראים כמאמר [וכן משמע מהלשון להלן "חסידות דארפמען ריידין"], אבל נאמרו כנראה בניחותא, בסגנון ובניגון הדומה לשיחה. ישנו מאמר מפורסם מאד שנאמר בסמיכות ממש לשיחה זו, והוא ד"ה כי נער ישראל ואוהבהו, אבל קדמה לו שיחה זו, "קמתי אני", שנאמרה בחצות ליל שמחת תורה תרס"ו, כמשך כארבע שעות!

ואף כי עתה חודש ניסן, אמנם היא הנותנת, כי מחודש ניסן מתחיל הסדר ד"דודי לי ואני לו", ובדאי זו העת "לפתוח לדודי".

ובהתאם לכך, יובאו בזה קטעים אחדים מתוך השיחה, ובהם גם דברים שנאמרו במקור באידיש, ותורגמו בידי מערכת "אוצרות ליובאוויטש". ויהי רצון שיאירו בנו דברי החסידות של רבותינו נשיאנו, נצח סלה ועד, ובמיוחד 'המשך תרס"ו' שעליו התבטא הרבי (לקו"ש ח"ז עמ' 277, 'משיחת אחש"פ

בס"ד, ליל שמחת תורה קרוב לחצות הלילה, בחדר האכל, ס"ו

לפתוח לדודי דהיינו שאני צריך לעשות פתח לזה, דהיינו כשיש עת רצון למעלה להאיר נש"י באור עצמותו ית', (דארף איך יעמולט מאכ"ן א' כלי אויף דעם אור העצמות) צריך אני לעשות כלי ופתח לזה, דהיינו כשימשכו הגילויים מלמעלה, יתקבלו ויומשכו רק בנש"י, וע"י העבודה בתמידיות אפשר לעמוד תמיד במדרגה זו ..

אני קאי על הניצוץ האלקי שבנש"י היינו בנשמה המלוּבשת בגוף, ולא על עצם הנשמה כמו שהיא למעלה. . . וזהו"ע אני שקאי על הנשמה המתלבשת בהגוף, דיש עוד מדרי' א' ונקראת אי"ן, וקאי על עצם הנשמה, וכמאמר אי"ן מזל לישראל, אי"ן הוא בחי' מזל לישראל. . . אבל אני קאי על הניצוץ האלקי שמלוּבש בהנשמה המלוּבשת בגוף.

דהנה נשמה הוא בחי' שכל, והניצוץ האלקי המתלבש בהנשמה הוא בחי' ההרגש שלמעלה מהשכל, שמרגיש בנפשו (עס לייגט זיך עם אָפ) גם ענינים כאלו שאינם מושגים בהשגה כלל, ומ"מ הוא מרגיש אותם, והוא ע"י כח הניצוץ האלקי. דהנה יש מי שהוא שכלי, והיינו שהוא מדוד וקר בכל עניניו, וזהו מה שהוא שכלי. . . דאָס איז שכל פון נה"ב, ניש ואיילע ער איז זעך עוסק אין מושכלות

"מיה דארף אָן הייבין מיט א' דבר מלך, דעם רביס א' חסידות, אָבער פריער דארף מען זינגען דעם ניגון נאָך אַמאָל. [= יש להתחיל ב'דבר מלך', דברי חסידות של הרבי, אך לפני כן יש לנגן את הניגון שוב].

לאחר הניגון אמר בינו לבין עצמו: מלמלמ"ע אדער מלמעלמ"ט, חסידות דארפמען ריידין. [=] מלמטה למעלה או מלמעלה למטה, אך חובה [מחובתי] לומר חסידות...]

עס איז דא דעם רביס א' חסידות אין צוויי נוסחאות [= ישנו מאמר חסידות של הרבי בשתי נוסחאות]. מנוסחא א' משמע שנאמר בהשנים ד[ת]קס"ג ס"ד והיא הנחת אדמו"ר האמצעי, מ"מ הניחה כמו ששמעה (א"ה), דלפעמים ה' מוסיף מעצמו ביאור הענינים והדומה, וכאן הוא כמו ששמע מרבינו הגדול, ומנוסחא ב' משמע שנאמר בהשנים ד[ת]קס"ג או קט"ז, ויותר קרוב שהוא כן, דכן משמע מסדר הענינים והדברים. וזהו:

קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור, הנה דודי הם בחי' הגילויים שלמעלה והיא בחי' ההמשכה הנמשכת מעצמות א"ס, וכידוע מענין ריעים ודודים, שריעים הוא רק בחי' הארה ואינו בחי' העצמות, ודודים הוא בחי' ההמשכה מעצמות א"ס. . . והנה לעתיד יהי' זה בתמידיות, שתמיד יהיו נש"י מוארים מאור העצמות, בחי' המשכה עצמית, מפני שאז (לעת"ל) יהיו נש"י כלים לזה, אבל עתה היחוד הזה הוא רק לפרקים. . . והיוצא מזה שדודי הוא בחי' המשכה מעצמות א"ס. וע"ז אמר קמתי אני

[זהו שכל הנה"ב, ולא בשל כך שהוא עוסק במושכלות], כי אם שהוא שכלי בהנהגת עוה"ז [איך בין א' שכלי, און מיא דאָרף זאָיין א' שכלי אין עניני עוה"ז] = אני איש שכלי, ויש להיות שכלי בעניני העוה"ז], ואינו מתפעל משום דבר גם כשרואה גילוי אלקות בעולם, דהיינו אין נשמות ישראל [= בנשמות ישראל]. וכמו בזמנים של התעוררות, שכל ישראל עומדים בהתעוררות תשובה, כמו ביו"כ, או בזמנים של שמחה כמו בשמחת תורה וכו', ומ"מ ער איז א' שכלי, ער איז אָפּגיימאָסטין באיי זיך (מדוד) וקר, ואינו נתפעל... ומובן מזה, שהשכל הוא שכל של הנה"ב, שאינו מניח להתפעל בהתפעלות של הנה"א... ואיילע ער רעכינט זיך פאָר א' שכלי, איז דערפון פארשטייט מען אָז דער שכל איז פון דעם נה"ב, וָאָס באמת איז דער נה"ב ניש קיין שכלי, דער נה"ב איז כבהמה ממש [= כי הוא נחשב בעיניו לאיש שכלי, וממילא מובן שהשכל [כאן] מגיע מהנפש הבהמית, והאמת היא שהנפש הבהמית אינה שכלית, הנפש הבהמית היא כבהמה ממש] שאין לו שכל כלל.

.. וזהו אני, קאי על הניצוץ האלקי שבהנשמה... וע"ז אמר קמתי אני לפתוח לדודי, שבכדי שיהי' הגילוי דבחי' דודי (המשכות עצמיים הנ"ל), הרי צריכים לעשות כלי ופתח לזה, והוא ג"כ בבחי' ומדרי' אני', שהוא בחי' ניצוץ האלקי שבהנשמה שהוא בחי' אני'..

.. ומזה הוא בא אח"כ לבחי' הרָאָך' במהות אלקות, והוא בשמו"ע שהוא בחי' יחידה שבנפש, וזהו מה שנשמה (בחי' ק"ש) היא ממוצע בין הנשמה המלוכשת בגוף לבחי' עצם הנשמה, שבכדי להגיע לבחי' עצם הנשמה (בחי' יחידה שבנפש, בחי' תפלת שמו"ע), הוא דוקא ע"י הנשמה עצמה, דאין יכולים להתחיל בשמו"ע בלא הקדמת סדר התפלה הקודמת, דב"ש וק"ש כו'.. ויש עוד אופן לבוא לבחי' שמו"ע, שלא עפ"י הקדמת סדר התפלה שקודם, והוא ע"י בחי' תשובה, להיות שע"י התשובה מגיע לבחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' שמו"ע. אבל בסדר והדרגה דסדר העבודה, צריכים להקדים העבודה דנר"ן, ואח"כ יכולים להגיע לבחי' יחידה. ונמצא מזה מובן, הנשמה הוא ממוצע בין הנשמה שמתלבשת כו'.

אמנם כ"ז הוא כשהוא עובד עבודתו כדבעי למהוי, היינו אָז ער טוט [= שעושה] מה שצריך, שההשגה וההתבוננות הוא כדבעי למהוי, אז נרגש [האור] האלקי בנפשו, עד שבא אח"כ לראי' הנ"ל. אבל כשאנו עובד כדבעי למהוי, שההשגה וההתבוננות אינו כפי הדרוש, אינו נרגש בו האור האלקי, יעמולט בלייבט דאָך מער ניש ויא שכל אליין [= אז נשאר רק השכל בלבד], ממילא איז ער מעלים [= הוא מעלים] שלא יגיע לבחי' הראי'. און דער צוא איז נאָך דער נה"ב [= ובנוסף לכך, הנה"ב] מעורר עיניו שלא יראה האמת. איז דער פירוש אזי, עס איז פראַן אַזעלכע מענטשין פון די ערלעכע אידין, וָאָס זאָגין, וָאָס וועט זאָיין דער תכלית, און דיא ועלטיקע זאכין גאָר ניש, קאָן ניש זאָיין. אַנדערע זאָיינען זיך מתחכם אין דעם, און זאָגין, אז ער וועט זיך נאָך געבען, עפעס אַ וועג געבן, ועט ער קענען בעסער דורכגיין דיא ועלט, דאָס הייסט זיי גיפניען אין דעם אַ כוונה לשם שמים, און בכלל - רעכין זיי - אַז דיא ועלטיקע זאכין גאָר נאָך ניש, קאָן ניש זיין [= זאת אומרת כך: ישנם אנשים מאלה שהם יראי אלקים, שטוענים "מה תהיה התכלית שלנו (בעולם הזה); להתנור מעניני העולם - אי אפשר"; אחרים מתחכמים ואומרים, שכאשר הם ימלאו את רצונם בעניני העולם ויוותרו [על משהו מהתומ"צ] הם יצליחו יותר טוב לעבור את העולם, דהיינו, שהם מוצאים בכך כוונה לשם שמים... ובכלל, הם סבורים שהתנזרות מוחלטת מעניני העולם בלתי אפשרית]. אשר האמת הוא דדיעה זו באה מסיבת העוורון, דעפ"י האמת יכולים להיות חיים (דורך גיין דיא ועלט [= לעבור] את העולם), אז מיא זאָל כלל ניש נאָך געבן-זיך, אין וָאָס א מנגד צוא אלקות איז [= שכלל לא ימלאו את תאוותם במה שמנגד לאלקות], שכן ראינו בחוש, שאנשים כאלו שלא ויתרו על דעתם מאומה, ומ"מ העבירו עולמם בטוב, האָבין זיי גוט דורכגעגאנגען די ועלט [= עברו יפה את העולם]. דהאמת הוא, דכל דבר שיש בו קצת התנגדות על האלקות, הרי אי אפשר שיהי' הדבר ההוא, ולא זה בלבד, אלא ראו הי' למס"ג על מניעת דבר שהוא מנגד לאלקות. וכמו ששמעתי (אמר בזה הל') מכ"ק אאמו"ר, אַנטקעגין אַז איינער האָט גידאַרפט פון גיזונד ועגין, זיין אין אַן אָרט וָאָס ער איז שייך צוא פריקות עול [= בקשר לאחד שהיה צריך מטעמי בריאות

להיות במקום ששייך לפריקת-עול] (ניט וָאָס מיוחד דווקא לפר"ע) [= לא שהוא מיוחד לפריקת עול], אבל רק ששם עלול יותר הענין דפר"ע כו'), האָט מיר דער טאַטע גיזאָגט: ויא הייסט פאָרבייטן גשמיות פאר רוחניות. האיינט וָאָס פאָר אַ פאַל גשמיות, דאָס איז דאָך גשמיות פון גיזונד, און פון דעסטוועגען, קאָן מען דאָס ניש פאָרבייטן פאָר רוחניות, וָאָס אַזוי וָאָלט ער זאָיין גיזונד, און איצטער איז ער ניש גיזונד, נו, איז ער ניש גיזונד, אָבער ניש פאָרבייטן רוחניות פאָר גשמיות. [= ואמר לי אאמו"ר: איך יתכן להמיר רוחניות בגשמיות, ואיזו גשמיות? גשמיות הקשורה לבריאות, ובכל זאת, אי אפשר להמיר רוחניות בגשמיות, אף שכך יהיה בריא, וכעת] [אם לא יעשה את הדבר הגשמי] לא יהיה בריא - אז שלא יהיה בריא, ובלבד שלא ימיר רוחניות בגשמיות... דבמקום שאפשר להיות הפסד צורה הרוחניות, צריכים לעזוב את הגשמיות, שלא יהי' ע"י הגשמיות הפסד צורה הרוחניות ח"ו... שכ"ז הוא בא מצד העוורון, שלא יש אצלם בחי' ראי', שאינם רואים האמת. ועצם ההשגה היא ג"כ מעלמת על האמת, ונוסף ע"ז ההעלמות דנה"ב, עד שאינו רואה כלל וכלל..

וזהו יונתי מל' אונאה, מצד העוורון הנ"ל. אבל עצם הנשמה ה"ה עומדת למעלה ורואה את האמת, איך שהכל בטל במציאות ממש. דעצם הנשמה נקראת בשם יונת". אמנם אין הפירוש יונתי מל' אונאה, אלא פירושו ע"ד שאי' במד"ר מה היונה הזאת אינה מזדווגת אלא לבן זוגה, כך ישראל אינם מזדווגים אלא לאביהם שבשמים כו', דהנשמה כמו שהיא למעלה אינה מקבלת שום דבר מלבד אלקות, וכמו"כ בנשמות דאצי' כמו שהם באים למטה, הם רואים ג"כ את האמת, כמו עצם הנשמה כמו שהיא למעלה. והנה ארוז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי, דשרש הנשמה היא רואה ושומעת הכל, וממנה נמשך ההתעוררות בהנשמה המלוכשת בגוף, דלכן נק' מזול, מל' נוזל ונוסף, שהיא נוטפת הארה בהנשמה המלוכשת בגוף. והנה ההתעוררות היא בעצם הנשמה, און אָט דאָ קאָן זאָיין, אַז זיי זאָלין זיך ניש צונויפקומען [= וכאן יכול לקרות שלא יוצר חיבור ביניהם (בין עצם הנשמה לנשמה המלוכשת בגוף)], וכמו שרואים במוחש שלפעמים אדם נתעורר באיזה מדה או הנהגה טובה, ואין לזה קיום, והיינו מפני שלא יש הכנה לזה בהנשמה המלוכשת בגוף... והנה בעת עבודת הנשמות נוזל ונוסף ההתעוררות גם בהנשמה המלוכשת בגוף, וצריכים לזה הכנת הנשמה המלוכשת, שתהי' כלי לזה.

.. וזהו קמתי אני לפתוח לדודי כו', דהפתיחה הוא ע"י בחי' אני' דוקא, דזה גופא שע"י התעסקות בביטול העולמות יהי' ניסר העוורון, עד שגיע לבחי' ראי' - זהו דוקא מצד הניצוץ האלקי שיש בכל נשמה מישראל, דהניצוץ האלקי הוא בשוה בכל מדרי', ולכן בכחה גם לפעול בהנשמה המלוכשת בגוף, להסיר ממנה העוורון הנ"ל, ואדרבא שיהי' ביכולתו להגיע לבחי' יחידה, בחי' ראי' כו'.

אמנם כ"ז הוא דוקא כבעלי תורה, שעכ"פ הרי הם עוסקים בתורה תמיד, והגם שאינה בדחילו ורחימו, אמנם ה"ה לומד תורה בקבועו"ש, ומשו"ז הרי אפשר שיורגש בו האין האלקי, עס קאָן זיך עס לייגין [= "שיונח" אצלו (בהשגתו כו')] איך שהעולם הוא בטל במציאות, וע"י ההתעסקות בזה הוא מסיר העוורון הימנו. אבל אלו שעוסקים בעניני עולם, והפירוש הוא, אָז עס גייט ניש גוט אין עניני עולם, היינו אָז ער האָט יסורים אין עניני העולם, וָאָס יעמולט וערט דיא פאָרנומען קאָייט נאָך שטאַרקער, וָאָרעם אָז עס גייט נאָך דיא ועלט גוט, איז ער נאָך יעמולט ניש אזוי שטאַרק פאָרנומען [= שאינו מסתדר כדבעי בעניני העולם, היינו שיש לו יסורים בעניני העולם, שאז העיסוק בעניני העולם חזק יותר, שהרי כשמסתדר היטב בעניני העולם אינו עוסק כל כך] אבל כשאין טוב לו בגשמיות, אז הטרדה היא ביותר, ומאחר שהוא טרוד בעולם, אז העולם הוא מעלים עליו ביותר. דאם בעל עסק יאמר, שהעולם אינו מעלים עליו, זהו אונאה שמאנה א"ע [= את עצמו], ער נאָרט זיך אליין [= שמרמה את עצמו], והעולם מעלים עליו, ולא יועיל לו ההשגה שכלית הנ"ל להסיר ממנו העוורון.

והעצה לבעלי עסקים הוא, כמ"ש (שיר א' י"ג) צרור המור דודי לי... דהנה ארוז"ל קבעת עתים לתורה, הרי אמרו עתים ל' רבים, ולא אמרו עת לתורה. אלא הכוונה הוא - כל העתים הפנוים מעסק, שהעסק הרי הותר לו להתעסק, רק כל העתים הפנוים מהעסק יפסיק לתורה, שזהו לבד הקביעות עתים דתורה פ"א שחרית ופרק א' ערבית, כ"א [= כי אם] בכל עת שפנוי מעסק יעסק בתורה, ולא ימסור

א"ע לטרדות שמלבד העסק . . שיאמר, עתה אני צריך לילך לכאן ולכאן, אלא תומ"י כשהוא פנוי מעסקו ישתדל ללמוד, ויקח הגמרא וילמוד, והגם שזה על שעה קלה, שיודע שבעוד זמן מעט הוא צריך לילך לעסקו, ומ"מ יקח הגמרא וילמוד כמה שילמוד . . גם הבעלי עסקים, צריכים להתעסק גם בהשגה שכלית באופן ביטול העולמות (היינו למישרי עלי' רוא דאחד הנ"ל), והגם דאצלם קשה שיונח זאת ההנחה כמו בבעלי תורה הנ"ל, דלהיותם עסוקים בעולם הרי העולם מעלים ומסתיר עליהם, ומ"מ צריכי' להתעסק גם בזה, ולהתבונן בהשגה והתבוננות שכלי', ולחשוב בעצמו דאי אפשר שיונח אצלו זאת ההנחה כו', אבל האמת הוא בוודאי כן, וכן בקביעות עתים לתורה הנ"ל. וע"י ב' הדברים, הרי יגיע לזה להיות בבחי' בשמים ראש כו'. וזהו וידי נטפו מור, דידי קאי על בעלי עסקים, שהם בחי' ידים עשי', שמהם נעשה בחי' בשמים ראש כו'.

וזהו קמתי אני לפתוח כו', דהיינו בכדי שיהי' הגילוי דבחי' דודי היינו המשכת עצמי' והתעוררות שלמעלה צריכים לעשות כלי' ופתח לזה, והיינו בחי' אנ"י, והו"ע ההתעסקות בהוי' אחד, שהוא בחי' אחדות הוי' וביטול העולמות, ועי"ז סר מאצלו העוורון, האָט באַ אים דיא ועלט ניט קיין אַזאַ ביטרעף [= העולם אינו

תופס אצלו מקום כל כך]. וידי נטפו מור קאי על בעלי עסקים, שע"י ההתבוננות ובאופן שנתבאר בקביעות עתים לתורה, עי"ז יסור מהם ג"כ העוורון, שלא יסתיר עליהם העולם, ואדרבא יהיו בבחי' מור, שהוא בחי' בשמים ראש כו'.

הדרוש הזה דיבר כ"ק אאמו"ר שליט"א בערך ארבעה שעות, היינו בערך עד שעה הרביעית בקר, ואח"כ הלכנו להקפות בביהכ"נ כו'. ובדבר ההנחה הזאת, הנה הענינים נמצאים בודאי כמו שאמר אותם, אך לאמר שגם התיבות מכוונות, הוא קשה לאמר כן, כי מי יערב לבו לאמר כן, אבל בד"כ ההנחה היא טובה, לפי שהנינו זוכר".

(ספר המאמרים תרס"ו-תרס"ז עמ' א ואילך. וראה שם הערה 1, אודות מהדורת שיחה זו שב'תורת שלום')

1. "הרבי" סתם (בשיחות אדנ"ע) - הוא אדמו"ר הזקן.
2. בין אם החסידות שתיאמר כעת תהיה מוסברת דיה לפי הבנת השומעים ("מלמטה למעלה"), ובין אם היא תיאמר "מעל ראשיהם" בצורה מופשטת מהבנה ("מלמעלה למטה") - חובה שהדברים יאמרו.
3. = אמר הכותב [הרבי הרי"צ].
4. שיר השירים, ה, ה.
5. כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

להלן ציטוט מתוך יומנו החביב של אחד השלוחים באה"ק שביקר במענטון שבצרפת לאחרונה, וראה את הבית שבו התאכסן כ"ק אדנ"ע בשנת תרד"ע, המבנה היחיד בסביבה שנותר בשלימותו "למרבה הנס והפלא". את רשמיו העלה על הכתב, ומשם דלינו את הקטע הבא, בצירוף כמה תצלומים של האתר, באדיבות השליח.

" . . והנה קרב אני אל הבית, ואכן, כפי שקראתי מתיאור הרב יוסף יצחק פינסון - השליח בניס, שאיתר בית זה לפני יותר מעשרים שנה, שכל הבתים סביב נהרסו ונבנו חדשים תחתם. ורק בית זה עומד לו כבראשונה, בלי נוע, ואין חדש תחת השמש.

אותם חלונות ואותם הקירות. רק צבעם האדום איני יודע אם חדש הוא או שמא הוא הצבע המקורי.

מכיוון הרחוב השקט ממנו באתי, זו חזיתו של הבנין בן שתי הקומות, ישנם שערים מזה ומזה, משני הצדדים, ביניהם גדר ארוכה. הבית שוכן על מפלס נמוך מזה של גובה הרחוב, ועל כן מיד אחר שערי הכניסה ישנם מדריגות מטה אל כיוון הכניסה. שער הימין הינו המרכזי ככל הנראה, ולאחריו מדריגות מספר, עד שניצב שער נוסף בקיר השמאלי המוביל אל החצר החיצונה. בשער זה ניתן לראות סימן אלכסוני מימין המשוקף, שככל הנראה שימש למזוזה בעת שהות הרבי הרש"ב בבית.

בחצר ישנו ספסל ישיבה, מספר עצי נוי, וכן עץ קלמנטינה.

לא היה ביכולתי לראות פתח הבית, אך היה מין צורת פתח בקיר החזית, אך נראה הוא ישן מאוד, ושמא משמש הוא לנוי בלבד.

כשהרב פינסון נכנס לבית בעת שאיתר אותו, הבחין שבכל פתחי הבית ישנם שני חורים, המעידים על כך שהרבי הרש"ב קבע בהן מזוזות בעת שהותו, וכנראה לקחם עימו לאחר מכן.

רק דלת אחת הייתה ללא חורים, ואמר בעה"ב שחדר זה בנה הוא עצמו.

בהשגחה פרטית עברה שם שכנה הגרה בבנין הסמוך, ושאלה אותי מה הסיבה שהרבה יהודים באים לכאן לראות את הבית הזה. והשבת לה בלשון אנגלית רצוצה, אשר זה בית שיהודי צדיק וקדוש שהה בו מספר חודשים, ושכינה לא זה ממקומה, וכה יקר הוא לחסידי הצדיק הזה.

לפתע התגנבה לליבי המחשבה שאוכל לצלם את הבית מזווית נוספת, ושאלתי אולי אוכל להיכנס לביתה ולצלם בעד החלון.

אך ענתה שחלונות ביתה אין פונים לכיוון זה של הבית. כן הסבה את תשומת ליבי לכך שאוכל לראות את הצד האחורי של הבית מעברו השני, היינו מהרחוב המקביל. ותיכף צעדתי בשמחה, בתקווה שאולי אוכל להתקרב יותר אל הבית ולגלות דברים חדשים.

ידעתי שכיום גר בבית גוי אחר, שאינו אוהב יהודים בלשון המעטה, ובוודאי לא יכניסני פנימה לראות. זאת גם אמרה לי מפורש האישה השכנה אשר פגשתי סמוך לביתו.

לכן תקוותי הייתה חזקה שאוכל לראות משהו מהעבר השני.

ירדתי לכיוון הרחוב הראשי, ימינה וימינה, והנה רואה אני את הבית כמלאו. אך לסור ולראות בקירוב אינני יכול, באשר סגורה החניה הגדולה לדיירי הבנינים סביב.

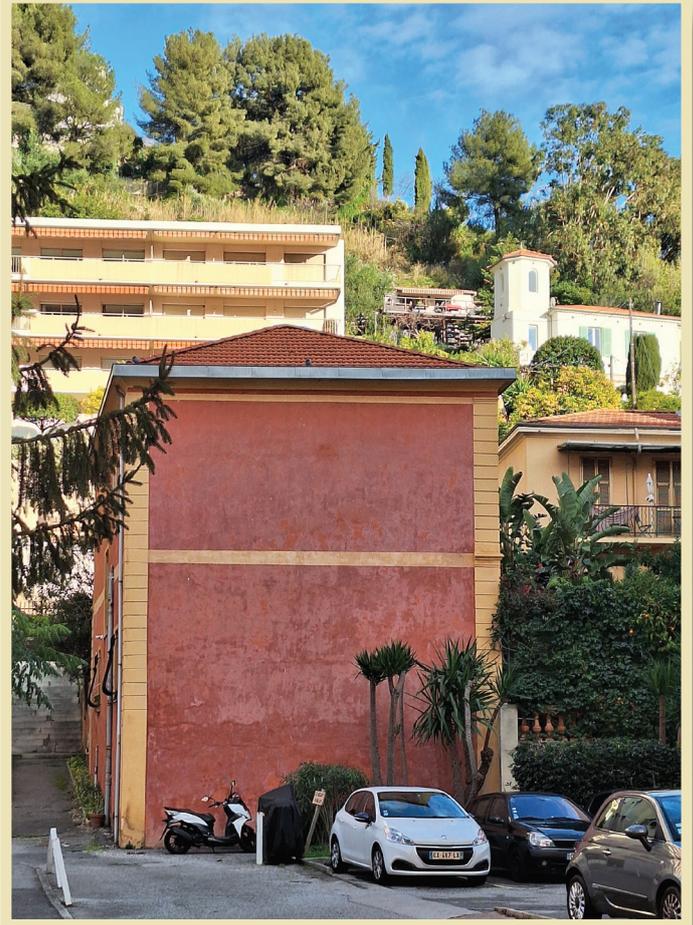
רצוני לשוב ולחכות עד אשר יכנס או יצא א' מבעלי המאשין ואנסה להיכנס פנימה כדי להביט מקרוב על הבית.

מה שכן ראיתי - אילנות ועצים רבים בצידו של הבית, אשר נראה כגן הירק שבחצר השייכת לבית זה.

במכתב משנת תרד"ע, בתחילת הביקור כאן, מספר הרבי הרש"ב לבני משפחתו אשר מצאו דירה המתאימה לכל הדברים שרצו, והיא באותה חצר של הדירה של שנה שעברה.

משמע, שהדירה של שנה שעברה, 'וילה הנרייעטע', גם הייתה כאן באותה חצר אשר אני מביט בה כעת, אך הכל סביב כיום בנינים חדשים תחת הבתים הישנים שהיו פעם, ורק 'וילה פֶּסְקָל'³ מקום משכנו של אדמו"ר בשנת תרע"ד, נותר על מקומו ולא חרב, למרבה הנס והפלא."

1. ראה 'אגרות קודש - מוהרש"ב ח"ב, עמ' תשכח.
 2. ראה שם, עמ' תרצד-תרצה.
 3. היא הדירה הנ"ל, החדשה. שם הוילה נרשם ע"י אדנ"ע בלטינית בשולי אגרותיו שבעמ' תשל. תשל.

מעשיות חב"דיות [לה]

הרוז'ינער היה מדבר עם הצ"צ במחשבה

סיפורים אודות רבותינו נשיאינו וחסידים, שהועלו על הכתב בשנים תשמ"ג-תשד"מ על ידי הת' א.ק. הסיפורים מועתקים כאן ככתבם וכלשונם מן הפנקס.

קמו. בזמן החתונה של ר"י שי' קפלון, קודם החתונה הזמין חותנו² את אד"ש שיבוא להחתונה, ואמר אד"ש איך וועל דארטן זיין ברוחניות [= אהיה שם ברוחניות]. ואמר [לרב העכט או לדוד החתן הרב קרינסקי] למסור לחתן ער זאל פראענדיקן דעם מאמר³ [= שיסיים את המאמר].
ואח"כ כשנסע אד"ש במכונית עם קרינסקי, שאל אותו אד"ש, זעהסט ניט אויס ווי א מחותן, פארסט ניט אויף די חתונה? [= אינך נראה כמו 'מחותן'.. האינך נוסע לחתונה?]
לאחר החתונה טלפן הרב חדקוב לר"מ העכט, ומסר א יישר כח בשם אד"ש ע"ז שערכו חתונה צנועה.

מפי הר"י הנ"ל

קמה. פעם שאל את אדמוה"ז צדיק א' שהי' משתמש הרבה בעשירות וכו' כדי לברר את הכסף וזהב כו', ואדמוה"ז הי' אצלו הכל בפשטות, ושאלו האיך יתברר הכסף וזהב, וענה אדמוה"ז: בצדקה.

מפי ר"מ שי'

קמו. את הרוז'ינער לא היו רואים אף פעם איך שלומד, רק הי' יושב כל היום והלילה על כסא מלכות, עיניו מביטות למעלה, וזהו זה. ואמרו שהי' נשמה מעלדאתנ"ס וכו'. וידוע שהי' מדבר עם הצ"צ ע"י המחשבה.

מפי הנ"ל

3. כנראה הכוונה - בניגוד למנהג שלא נתנים לחתן לסיים את המאמר [או הדרשה]. וכפי שהרבי עורר בעבר [ראה 'בית חיינו' (תנש"א) גליון 92, בתאריך כ"ד סיון].

1. הרה"ח ר' יעקב הכהן קפלון. מילא תפקידי-ניהול בכירים בחינוך ובעניינים ציבוריים במשך שנים רבות. כיום במיאמי.
2. הרב משה יהודה העכט ע"ה מניו-הייבן.

לזכות הרה"ח ר' מנחם מענדל ומרת אסתר שי' גורדון

לרגל הנישואין בט"ו אדר תשפ"ו, לאורך ימים ושנים טובות, בבנין עדי עד, לנחת רוח כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות הוריהם הרה"ח ר' גבריאל ומרת רחל גורדון

הרה"ח ר' אורי ומרת ורד סגרה

לנחת יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

רשימות ורשמים

הזשיעה את עמך

"סוד קיומו של עמנו"

"כיון שהוא עם הנבחר, עם הספר והרוח, וקשור ביהדותו, אין כח גשמי בעולם שיסכן נצחיותו. וזהו גם סוד תקיפותו וגבורתו של צה"ל" * אגרת-קודש שבה עומד הרבי על הסיבה לייחודיותו של צה"ל * כאילו נכתב היום!

ב"ה, ימי ספירת העומר, ה'תשל"ט
ברוקלין, נ.י.

אלוף משנה בן ציון שי' דקל
קצין שלישות פקודי
פקוד הצפון, נצרת

שלום וברכה!

שאף על פי שלעיני בשר נראה שהצלחת הצבא תלוי בנשק מתוחכם ובאנשי צבא מתוחכמים בהפעלת הנשק וכו', אבל כל הבקי בעניני צבא יודע שההצלחה תלוי בעיקר בתוקפם הרוחני של אנשי הצבא והפקידות, ועד שזה פועל שמלכתחלה לא יהי צורך בניצול הנשק, ובלשון הכתוב תפול עליהם אימתה ופחד, שלא יהינו להתגרות מלחמה.

וזהו גם כן סוד קיומו של עמנו, שאף על פי שהוא המעט מכל העמים, אבל כיון שהוא עם הנבחר, עם הספר והרוח, וקשור ביהדותו, אין כח גשמי בעולם שיסכן נצחיותו. וזהו גם סוד תקיפותו וגבורתו של צה"ל, ומקרא מלא דבר הכתוב ישראל בטח בה' (ומובטח לו) עזרם ומגינם הוא. ואף שכמובן צריך לעשות כל הדרוש בדרך הטבע, אבל סוף סוף תוקף הבטחון בה' וביחודו של עמנו, עם ה', הוא שעושה חיל. וזה פועל עד כדי כך, אשר, כנ"ל, תפול עליהם אימתה ופחד בגדול וזועף ידמו כאבן, ולא ירים איש את ידו ואת רגלו, כי נפל פחד היהודים עליהם - על ידי זה שהיהודים קשורים ביהדותם.

מסרו לי שכ' עוזר לצעירי חב"ד במבצעים להרמת רוחם של אנשי צה"ל ולקרבת לתורה ולמצוותי. ובודאי כמו בכל עניני טוב ימשיך בזה באופן דמוסיף והולך. וה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום.

בברכה להצלחה בכל האמור, ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, ברכה בנוסח המסורתי - לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

(אג"ק חל"ד, עמ' ריד-רטו)

בנועם קבלתי סמל פקוד הצפון שהואיל מר לשלוח על ידי אנ"ש שי' בצפת, והנני מודה לו וגם לאלה שבשמם שלח מזכרת האמורה בעד שימת לבכם. וכדרך יהודי שמחפש בכל דבר הוראה ולימוד, מיוסד על הפתגם הידוע של הבעל שם טוב מייסד תורת החסידות הכללית, שממנה נשתלשלה תורת חב"ד על ידי ממלא מקומו ותלמידיו, משמעות מיוחדת בסמל זה המוטבע בצורת צבי, שזה שם ארצנו הקדושה, ארץ הצבי. וביארו חכמינו ז"ל שמתכוונת הצבי שאין עורו מחזיק את בשרו, כלומר שעורו לא מגביל את גידולו, אלא להיפך, שהעור מושפע ממנו. והוראה כללית בזה, שהעור הוא סמל החיצוניות והטפל לענינים הפנימיים העקריים. וכן בכל דבר בחיי האדם צריך ללכת אחרי העיקר, ובלשון הידוע - הגברת האיכות על הכמות. והרי זה גם כן נקודה עיקרית בצבא,

"שהקב"ה ישוב לנהוג בקו הימין, בקירוב בחסד וברחמים"

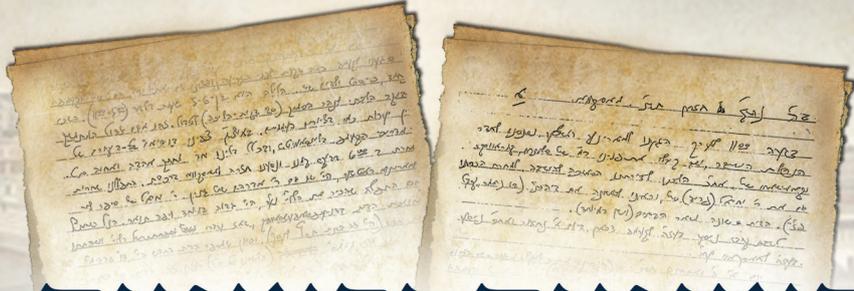
וע"ד מש"נ "על מה תופנו עוד תוסיפו סרה" כלומר, "מה יועיל הכות אתכם כי לא תִּסְרוּ בזה, כי עדיין אחר המכות תוסיפו לחטוא ולא תִּסְרוּ ע"י המכות"; ולכן, כאשר הקב"ה רואה, שע"י הנהגתו בקו השמאל אינו פועל כלום - יתחיל שוב עם קו הימין, בקירוב בחסד וברחמים בטוב הנראה והנגלה. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

בודאי ישפיע הקב"ה בבני חיי ומזוני רויחא, כמ"ש בפרשתנו "לא תהי' משכלה ועקרה בארצך", שכל אלה שעדיין לא נפקדו - יפקדו בשנה זו בזרעא חייא וקיימא, פרנסה בהרחבה ואריכות ימים.

(ש"פ משפטים תשי"ב - ת"מ שם עמ' 341-340. לקו"ש ח"א עמ' 160.)

... וממשיך בכתוב - "לא תהי' לו כנושה":

תוכנו של ציווי זה הוא - "כל הנוגש העני והוא יודע שאין לו מה יחזיר לו, עובר בלא תעשה, שנאמר לא תהי' כו", ולא עוד, אלא ש"אסור לאדם להראות עצמו לבעל חוב בזמן שידוע שאין לו, אפילו לעבור לפניו שלא יפחידו או יכלימו כו". כלומר, במקרה אשר תביעת החוב מהלווה אינה מועילה בלאו הכי (שהרי אין לו מה יחזיר לו") ואינה גורמת להלווה אלא לחץ - אסור לתבוע ממנו את החוב. וע"פ הנ"ל ש"מגיד דבריו ליעקב גו", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" - כן הוא הדבר גם למעלה, שכאשר תביעתו של הקב"ה ע"י קו השמאל וע"י יסורים אינה פועלת כלום, הרי לגבי תביעה סתם (ללא תועלת) נאמר "לא תהי' לו כנושה"!

רשימות ורשמים

"פון ליובאוויטשער רבינ'ס הויף" 'מחצרו של הרבי מליובאוויטש'

מערכת "איצרות ליובאוויטש" ממושיכה להגיש את תרגום הספר "פון ליובאוויטשער רבינ'ס הויף" בעברית.
על מהות הספר וחשיבותו – ראו בהקדמה לפרק א', בגליון 82. קריאה מהנה!

פרק י"ז

הקולוניה היהודית

אפילו כאשר הם מסורים לתורה ועבודה. מלאכה ועבודת האדמה דרושים כדי לתת ליהודים אחיזה חדשה בחיים, לתת להם אפשרויות חדשות וליצור עבורם תדמית חדשה [אנייעם סטאטוס] במדינה.

ובכן, בשנת תקפ"ב, או תקפ"ג, הוציא אדמו"ר האמצעי קול-קורא, שבו הוא דורש שיעסקו יותר במלאכה ובעבודת האדמה.

הוא לא הסתפק בקול-קורא. הוא הנהיג בפועל את המגמה להתיישבות היהודית במדינה, ובעצמו הביא את המגמה הזאת מהכוח אל הפועל.

הוא החל לייסד קולוניות, שבהם יהודים, ברובם חסידי חב"ד, התיישבו והיו לקולוניסטים הראשונים ברוסיה.

המושבה הראשונה שייסד אדמו"ר האמצעי היתה בפלך חרסון. קראו לה רומאנובקע, והיא נבנתה בערבה [ערבות אוקראינה] בידיהם הגרומות של חסידי אדמו"ר האמצעי.

אדמו"ר האמצעי התאמץ מאד בעסקנות זו, ולא הניח לכך עד שהענין בוצע. מובן שלרבי היו מעריצים נלהבים, ומגמת ההתיישבות הקיפה מיד אלפי יהודים. מיד התעוררה השאלה באשר לרצונות ואמצעים לביצוע ההתיישבות שלא היה קל להשיגם. אך ההשפעה של אדמו"ר האמצעי היתה גדולה, ועבודת ההתיישבות התנהלה מתוך אנרגיה רבה.

אדמו"ר האמצעי עצמו ערך נסיעה מיוחדת בערים ועיירות לרכז את אלו המוכנים לעסוק בעבודת האדמה, וכן כדי לאסוף אמצעים כספיים הנחוצים לייסוד המושבות.

הוא פיקח על כל העבודה של הקמת המושבות; אפילו בנוגע למציאת סביבה מתאימה ושטחי אדמה טובים עבורן.

המתיישבים הראשונים ברומאנובקע היו כחמשים משפחות. רובם הגיע ממחוז וויטעבסק. נראה שבתחילה התכנית לא היתה עדיין ברורה – האם היהודים יתיישבו בתור יחידים או בתור קבוצות. ההנחיה היתה שהמתיישבים יתיישבו איש באשר ימצא שטח אדמה, היכן שזה יהיה. אך זה היה אומר רק יצירת מתיישבים יהודיים שהיו מתנתקים מהחיים היהודיים. החלוצים הראשונים היו מוכנים אפילו לכך, אך הם החלו להתלונן שהם נעשים מנוכרים לכל ענין יהודי.

הרבי הגה אז את פתרון הבעיה, באמצעות התיישבות קיבוצית. אך הם עדיין התלוננו: "מי יחזור עבורנו חסידות?" הם נאלצו להתרחק ממרכז חב"ד, ולפתוח בחיים חדשים, ומה יהיה עם חיהם הרוחנים?! ליהודים יש צרכים רוחניים, ובמיוחד חסידים, הרוצים תמיד להיות תחת השפעתו של הרבי שלהם, שהוא עבורם המקור לתורה ולהשראה רוחנית. להתנתק לגמרי מהחיים החסידיים היה דבר כזה שהחלוצים לא רצו בו.

אדמו"ר האמצעי אמר להם "אני אומר בפניכם חסידות", וכוונת דברים התבררה מיד: הוא נסע יחד עם המתיישבים לרומאנובקע וניהל למנהיגם הרוחני. כשהרבי לידם כמורה-דרך ומעודד, הסתדרו היהודים במקום. הרבי אמר לפניהם חסידות, נתן להם עצות, ועזר להם בכל מה שרק היה בכוחותיו. היה זה בתחילת הקיץ כאשר אדמו"ר האמצעי נסע עם המתיישבים

חב"ד יכול יכולה להציג הישגים עבור הציבור היהודי – לא רק רוחניים, אלא גם חומריים. אדמו"ר חב"ד דאגו לא רק למצבם הרוחני של יהודים, אלא גם למצבם החומרי. כוונתם היתה נתונה לא רק לנשמה היהודית, אלא גם לגוף היהודי.

אדמו"ר הזקן היה עסוק לגמרי בביסוס חב"ד, ואדמו"ר האמצעי לקח על עצמו מטלות נוספות; במיוחד מטלות כאלה שנדרשו בשל המצב העגום של היהודים ברוסיה.

לאחר מלחמות נפוליון היהודים ברוסיה חוו תקופה קשה; מעל ראשיהם התרוממו עננים שחורים, הן מבחינה פוליטית והן מבחינה כלכלית. תנועה חזקה של אנטישמיות החלה להתפשט ברחבי רוסיה, כשהיא חודרת בכל פינות המדינה, ונוצר איום של גזירות ורדיפות.

בנוסף לכך, מצבם הכלכלי של היהודים הורע מיום ליום. ליהודים לא היתה פרנסה. העיסוק העיקרי של היהודים היה במסחר זעיר, וזה אומר – עוני ונוקדות. הגויים היו דרך קבע מצביעים על היהודים ומסמנים אותם כשודדים, והיו צועקים שהם 'טובלים בעשירות'.

עד אז היתה התורה המענה היהודי היחיד על כל הבעיות; שיהודים יישבו וילמדו, יצליחו בעבודת הבורא, והכל יהיה טוב. מובן שאדמו"ר האמצעי לא מיעט בערך לימוד התורה ועבודת ה' בדרך חב"ד. הוא היה ממשיך קפדני של דרכו של אביו, שהביט על כל בנין החיים היהודיים – באמצעות תורת חב"ד, שמקיפה את כל החיים ונותנת לכל יחיד, כמו לכלל, תכנית מלאה אודות התפקיד העיקרי של יהודים.

אבל ר' דובער צפה גם את הנחיצות של משהו ממשי ומעשי, ואלה היו – מלאכת כפיים והתיישבות [קאלאניאציע].

גם אדמו"ר הזקן דיבר על הצורך שיהודים לא יתעסקו יותר מדי במסחר. אלא שאצל אדה"ז היה זה יותר בשל יסוד מוסרי, מאשר סיבה אחרת. ואילו אצל אדמו"ר האמצעי היה זה לא רק ענין של שאלה מוסרית אלא גם שאלה כלכלית. ליהודים היה דרוש מקור פרנסה חדש. הם היו צריכים לעשות משהו כדי לסתום את פיות האנטישמיים, ואדמו"ר האמצעי מצא עבורם שני תפקידים ייעודיים – התמסרות למלאכה ולעבודת האדמה.

העובדה שבאותו זמן החלו לדרוש את גיוסם של היהודים לצבא העיקה מאד על אדמו"ר האמצעי. הוא לא פסק מלהתאונן על כך, וראה בכך אסון גדול ליהודים. "הגויים אינם מתחילים להבין אותנו" – אמר אדמו"ר האמצעי בצער – "הם אינם יודעים שאנו היהודים יכולים להגן על המדינה על ידי תורה ועבודה יותר מאשר על ידי נשק".

לכן היה זה בעיניו דבר מיותר שיהודים ישלחו לשרת בצבא הצאר. אך במה שקשור למלאכה ולעבודת האדמה – הוא סבר שבכך צריכים יהודים לעסוק

רשימות ורשמים

מלבד רומאנובקה ייסד אדמו"ר האמצעי גם קולוניות נוספות. אחת מהן היתה בולדערובקה במחוז יקטרינוסלב.

בו בזמן שעשרות יהודים התיישבו על אדמתם, יהודים אחרים בערים ובעיירות החלו לעסוק במלאכות שונות [במקום עיסוק במסחר]. אדמו"ר האמצעי העניק גם לבעלי-מלאכה אלו את תשומת-הלב הראויה, ותמיד היה מוכן לעזור בכל האמצעים האפשריים.

עד כמה היה לפעולות הממשיות הללו השפעה על מהלך החיים היהודיים דאז - קשה לקבוע. אך רוחנית בודאי היתה לכך השפעה גדולה מאד. היה זה חיזוק ללבבות היהודיים, התקוה היהודית זרחה בצורה זכה ומאירה יותר.

ועבודה זו שהחל אדמו"ר האמצעי נמשכה אחר כך על ידי ה"צמח צדק" ממלא-מקומו. התיישבות נהייתה חלק עיקרי בפעילות של חצר חב"ד.

מובן שאדמו"ר האמצעי לא ראה בהתיישבות ובמלאכה פתרון מושלם לבעיה היהודית. היה זה לא יותר מאשר חיי-שעה. הוא גם לא שכת, כמובן, מארץ ישראל, ואכן היתה לו מחשבה על ארץ הקודש בתור מקום שאליו יהודים יוכלו לנסוע ולהתיישב בה, לא רק כדי לשבת וללמוד תורה, אלא גם כדי לעסוק לפרנסתם וליצור [לתרום לסביבתם].

אדמו"ר האמצעי פעל רבות עבור ישוב ארץ ישראל - פעילות שלאחר מכן גרמה לו לא מעט צרות. [על פעילות זו נקרא בפרק הבא בגליון הבא בעז"ה - המערכת].

לרומאנובקה, ובתחילת החורף הקרב חזר לליובאוויטש.

בזמן זה המתיישבים ברומאנובקה הסתדרו במקום בשלימות, וכאשר הרבי נסע מהמקום הם היו כבר בעלי-בתים על אדמתם.

ודאי היתה שמחת הרבי גדולה בראותו בעיניו איך תכניותיו מתבצעות. רבות מסופר אודות הקיץ הזה שבו היה הרבי ברומאנובקה עם החסידים.

היה זה מכוחו של הרבי ששטח פראי בערבה יהפוך למקום פורה. האדמה נחרשה, נזרעה וניטעה בקלות, שיהודים לא ראו כזאת בעבר. הבתים הוקמו ממש כמו בנס, ולא רק בתים נבנו אלא גם בית-מדרש ולהבדיל - גם בית מרחץ ומקווה. ממש בין לילה צמחה עיירה יהודית.

כמה מאושרים היו המתיישבים! קמים עם זריחה, ובמשך כל היום והערב עד לזמן השינה חילקו את זמנם בין עבודת האדמה ובניית בתים - לתורה ועבודת ה'.

לעתים די תכופות הרבי עצמו טייל בשדה, ואיזו השפעה עתה לנוכחותו על המתיישבים! הידיים כאילו עבדו מאליהן. ואף פעם לא הרגישו לאות.

בהיות הרבי אצלם, מובן שלא היתה חסרה אמירת חסידות. החסידים חשו כבגן עדן. כאשר עזב הרבי את רומאנובקה היה המקום כל כך מסודר, כך שהמתיישבים כבר הרגישו היטב על אדמתם.

הרבי ושאר מנהיגי [אדמו"ר] חב"ד ביקרו אצל המתיישבים לעתים די תכופות. המתיישבים אכן לא חשו בודדים, וגם לא דאגו מי יאמר עבורם חסידות. הם הרגישו מבחינה רוחנית - לא גרוע יותר מאשר היהודים בשאר ערים ועיירות המסודרים בכל הנדרש לקהילה יהודית.

1. ראה בהערה הבאה.
2. ראה המובא בספר בהערה 230 ממכתב הרבי בא"ק [במיקור על הכתוב כאן] - שתנועת ההתיישבות החלה הרבה לפני כן. ואף אדה"ז עסק בה הרבה.

אוצרות גאולה

"לפרסם שנמצאים אנו ב"אחרית הימים"

"... לכל לראש - לפרסם שנמצאים אנו ב"אחרית הימים", "עת קץ", שאז, "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים".

ובנוגע לפועל - שכאז"א מיישראל צריך להוסיף בכירור וליבון וצירוף כל ענינו, עי"ז שמוסיף עוד פעולה טובה ועוד פעולה טובה, מעשה אחד, דיבור אחד ואפילו מחשבה אחת, שע"ז "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

כלומר, לאחר כל מעשינו ועבודתנו עד עתה, הרי, מכיון שמשיח צדקנו עדיין לא בא, יש להוסיף עוד יותר בכירור וליבון וצירוף כו', באופן של בירור אחר בירור... ולסיכום, יש לחזור שוב על תוכן ונקודת הדברים - כדי שלא להפסיד את הנקודה העיקרית מצד ריבוי הענינים:

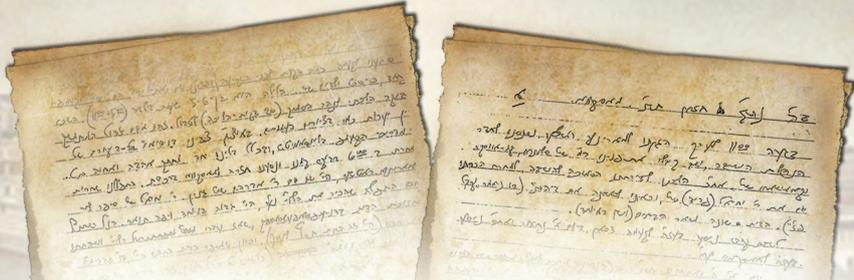
ובכן, כל הענינים האמורים באים בהמשך אחד, עד לנקודה אחת - שמכיון שנמצאים אנו ב"אחרית הימים", "עת קץ"... יש להוסיף עוד פעולה ועוד פעולה בענין ד"יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים", עי"ז שכאז"א עושה מביתו וד' אמותיו משכן ומקדש לו ית', ע"פ הוראת הרב, "עשה לך רב", שיש בו ג' הסימנים דביישנים רחמנים וגומלי חסדים.

והעיקר - שע"י מעשינו ועבודתנו בענינים האמורים, ועוד לפני, ע"י קבלת החלטות טובות - זוכים ל"קץ הימים" בפועל ובגלוי, שכן, "כיון שהגיע הקץ לא עיכבן המקום כהרף עין", לא רק בקרוב ממש, אלא תיכף ומיד ממש, ממש.

(ש"פ צו תשמ"ז, תר"מ שם ח"ג, עמ' 59, 64)

מערכת "אוצרות ליובאוויטש"

איתור מקורות מידע: כמה מהת' באה"ק | עריכה: אלישיב הכהן קפלון | לתגובות: otsrotlyubavitsh@gmail.com
אתר העיירה ליובאוויטש: www.mylubavitch.org

רשימות ורשמים

בניחוזה כפרי: **תומכי תמימים**

אנו שמחים להגיש בזה קטעי יומן משנת תשמ"ו, לפני ארבעים שנה. היומן מתאר את חיי הישיבה בכפר חב"ד במשך אותה שנה, בצילם של החסיד המופלא ר' מענדל פוטרפאס ע"ה ודמויות נוספות, כאשר השמועות המגיעות מ-770 וכמובן השידורים התכופים של התוועדות הרבי - מכניסים לזאל אווירה מיוחדת, חסידית ותוססת. כרגיל ביומן כזה, נרשמו חלק מהדברים בקיצור ובראשי תיבות. לכן כדאי שנקדים כי "ר"מ" סתם הוא ר' מענדל פוטרפאס ע"ה. כמו כן, כאשר צויין שהתוועד אחד המשיעיים - באים אח"כ מיד [ללא הקדמת "פתח ואמר" וכיו"ב] נקודות אחדות מדבריו, קרוב ללשונו ולסגנונו.

כשהתלמידים השלוחים לאוסטרליה התוועדו בישיבה בכפר

{ח}

כל המברך מתברך, לכל אלו שברכו כו' [בקשר לייא ניסן].

ב' ניסן תשמ"ו
י"ל ליקוט לב' ניסן (תזריע - ב' ניסן)

כ ניסן
ליל שש"פ בתו"א י"ק, עד עלות השחר. (צוואת הריב"ש).

[תוכנו]: לימוד חסידות ע"ד הנגלה.

תשמ"ו - ירושלים [תורת אמת, או בביהכ"נ כשיכון חב"ד?]

ה' ניסן
נבחרו רבנים לשכונה קראון-הייטס, הרב מרלו, הרב העלער, הרב אזדאבא.

כ"א ניסן
סעודת משיח. דיבר בתחילה ע"ד הפצת המעיינות כו' רב"ז [= ר' בנימין (ברא"מ) זילברשטרם] שי. ואח"כ התוועד הרי"י שי אופן.

יהא רעוא מן קדם שמיא שיצליחו כפי כוונת כ"ק אד"ש.

[תוכן דבריו]:
שליח עם י' - גימ' משיח כו'. בעיקר עבודת המוחין.

ז ניסן
כינוס ילדים במעלה אדומים.

אחדות ישראל, כל מה שקורה עם השני קורה לו. למעלה מאהבת ישראל.

כל הגילויים דש"פ נמשכים, נאר דער פערד זעט עס ניט [=אלא שה'סוס' אינו רואה זאת]. אין לפערד להתערב אין מענטשישע זאכן [= אין לסוס להתערב בענינים של בני אדם]. אז דער פערד איז א פערד איז דער מלאך קיין מלאך ניט?! [= האם משום שהסוס הינו סוס - המלאך אינו מלאך]?!
[ניגון] ניגון דביקות לאדמוה"ז, דר"ה.

י' ניסן
מוצש"ק [ליל י"א ניסן] התוועדות בישיבה גדולה תו"א, הרה"ח רי"י שי אופן והרה"ח ר"ב שי זילברשטרם. ר"ב דיבר ע"ד הפצת המעיינות ושיעורי תניא וכו'. רי"י דיבר אודות ציור פני הרב כסגולה וכו'.

יא ניסן
חזרה על התוועדות ש"ק.א. למכה מצרים בבכוריהם, המעלה כשהטבע "מסכים" לאלקות. ב. בעשור לחודש כו' מעלת השוב.

כד ניסן
התוועדות בביהכ"נ דשיכון חב"ד, סיפרו סיפורים הרה"ש שי' דייטש ורי"י שי אופן.

חינוך. שבע מצוות ב"נ. הנחה 40% כו'.

[תשמ"ו, ירושלים, בין הזמנים דפסח]

כו ניסן
חזרנו לישיבה.

י"ג ניסן

ש"ק, בדר"ח אייר
התוועד הרה"ז שי גופין. מעלת המעשה (עצמות) ומעלת ההרגש כו' (גילויים), כמו שאא"פ לעבודה דגילויים בלי מעשה כו', כמו"כ הפוך [= שאי אפשר למעשה בלי ההרגש]. לפי שמגביל שדווקא באופן הזה כו' וד"ל. [= ששייך רק לקו אחד ואינו שייך לקו השני].

שידור [התוועדות י"ג ניסן]. מאה ועשרים שנה כו' [מאז תרכ"ו]. י"ג בגימ' אחד, אחדות כו'.

מאמר כעין שיחה ד"ה כי ישאלך בנך גו'.

ב אייר
אד"ש התוועד בש"ק.

י"ט ניסן
שיחה לילדים: ביעור חמץ - סור מרע; אם כסף תלווה גו', גמ"ח בגו"ר - ועשה טוב.

המעלה ד"ותן ברכה" אינו קשור בשום טרחא להמשכת הברכה.

רשימות ורשמים

בליל שבת מאוחר, הגיע לחדר האוכל ברונשטיין (אכל אצל סבו ר"ז שי') ושמעתי ממנו הניגון אברהמיניו (נמצא בס' הניגונים), ג' תנועות קצרות. (בכלל הוא ראש המדברים ביניהם, משפיע צעיר).

ח אייר

הנהלת הישיבה קראה ביום עש"ק (בפתק) לכל אנ"ש, שמוזמנים לבוא להתוועדות שלוחי כ"ק אד"ש [התלמידים השלוחים הנ"ל] בישיבה ב-4:00 אחה"צ.

השלוחים דיברו, חזרו שיחות וכו'. ישבו כל ההנהלה של חסידות, ר"מ שי' (לא דיבר רוב הזמן), ר"ד שי' קסלמן, ר"מ נפרסטק, הר"ז שי' גופין, וגם הר"מ שי' גרוזמן. כמו"כ פטרונם של השלוחים ר"ז שי' וויליאמובסקי (וכן ר"י שי' קלמנסון מצרפת).

בסוף סיפר ר"מ סיפור על מוכסן שעשה שותפות עם הקב"ה, ולכן היו ברכותיו מצליחות. וכן הוא ענין השליחות.

אח"כ במוצ"ש קרקדו הרבה זמן.

ט אייר

השלוחים נסעו לצפת ולכל המקומות הק'.

ד' אייר
הר"א שי' לנדא מסר שיעור מעניין בהל' קידוה"ח, עם פתיחה מעניינת על כל הענין - אם הכל סובב את הארץ והארץ עומדת, או שגם הארץ סובבת. גלגל היומי ומהלך השמש בכיוון הפוך וכו'.

ה' אייר

הגיעו השלוחים לאוסטרליא ב-11:00 בלילה, כולם ירדו למטה ורקדו איתם. חילקו משקה מכ"ק אד"ש. שמותיהם: נמדר, יוסי גארעליק, פלטיאל, ברונשטיין, מינקאוויטש, רוזנפלד.

ו' אייר

בלילה התוועדו השלוחים (12:00) כל אחד חזר איזה שיחה מש"ק האחרונה, והוסיף נופך מדיל"ה: לכתחילה אריבער, התקשרות, ופרצת, און אלע גוטע ענינים.

ב-3:30 (בלילה) או קודם, יצאו לרקוד בבית אגוח"ח 770, וניגנו שם הניגון (בלי מלים) של חיילי אדונו (שבוע שעבר החלו לנגן את זה אצל אד"ש ועודד השירה) והי' א לעילא'דיקער מצב רוח, ובשמחה רבה. חזרנו לישיבה והשחר הפציע.

ז' אייר

השלוחים נשארים לש"ק בכפ"ח, התוועדו בנחה"ח ובקריית גת (בישיבות תו"ת).

מכתב למערכת

מדוע נזהר אדנ"ע משימוש בסמובר?

ב"ה.

י"ש"כ על הגליון העשיר בתוכן בגו"ר. אבקש להעיר ולציין כמה מ"מ:

ל"מעשיות חב"דיות" קמב. [ובהערה] ע"ד הסמובר שלא שתה ממנו אדנ"ע - הסיפור המלא נמצא ב'שמועות וסיפורים' (לר' פאלע כהן הנ"ל) - במהדורת תש"נ - ע' 141]. ושם, שגדולי הרבנים התייגעו להבין את החומרא בזה, והעלו סברא, שזה בגלל החשש שמא בישלו בו מים בשבת, ונמצא שהסמובר בלע איסור (איסור מבשל בשבת).

ל(תרגום) 'פון ליובאוויטשער רבינס הויף' פט"ז:

א. הע' 1. כמדומה שביד הר"ר לב שי' לייבמן ישנן כמה תיאוריות על ניגונים דומים המקבילים לד' בבות (ס' ניגון ארבע בבות פ"י, ושם הזכיר שגם הקאפעליע נחלק לארבעה), ואולי יש מקום לאבחן כע"ז גם - למשל - ב'צמאה לך נפשי'.

ב. מעניין שהתיאור ככללו נוקט שהניגון אינו אלא אמצעי, וצע"ק.

ליזמן תומכי תמימים:

הע' 4 אודות הר"ר מתמיד - ראה בספר 'יראת ה' אוצרו' ס"ע 97 [עוד ע"ד חזרת דא"ח שלו - שם ע' 157, וש"נ].

מראה האהל הק' בליובאוויטש' - מרטיט ומרגש.

"פטור ווערן פון דעם גוי"

כ"ה. ערב שבת זכור.

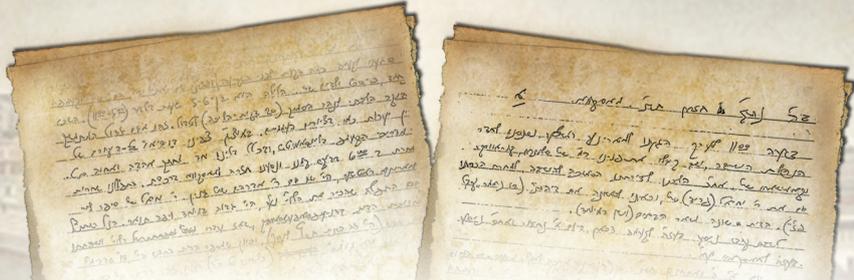
י"שר כח [על גליון 97].

במה שכתבתם [במדור 'הושיעה את עמך'] בענין מותו של א' ממנהגי בריה"מ לאחר שיחת כ"ק אדמו"ר בש"פ וראא תשמ"ב - לשון קדשו הי': "פטור ווערן פון דעם גוי און גוישקייט".

[אח"כ השמיטו ושינו הלשון].

בנוגע לסיפורים בעניני אכו"ש שהזכרת בשנים הראשונות [במדור "מעשיות חב"דיות"] - זה הי' [במאמר ו] בשיחת ש"פ מקץ תשי"ג [תו"מ שם, סעיפים יב-יג, וראה גם בסיום המאמר - המערכת].

א גוט'ן ערב שבת און א פרייליכן פורים,

רשימות ורשמים

שיר של יום

אנו מגיישים בזה פתגם נבחר מתוך ספר "היום יום", לעידוד הבנת הפתגמים לאשורם ולעומקם, מתוך הספר "היום יום לעם".

אדם מכבד - מאיר - את מקומו

ה ניסן

בְּתַפְלַת יָרְצָהּ בְּבִרְכַת הַמְזוֹן יֵשׁ לֹאמֵר כֶּךָ: "בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת" (בי"ת דְּגוּשָׁה) "וּבַעַל הַנְּחֻמוֹת" (בי"ת רְפוּיָה).

*

סְבִי הַרְבֵּי מֵהַר"ש פִּרְשׁ אֶת דְּבָרֵי חַז"ל³¹⁵ "לֹא מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם מְכַבְדוֹ - אֶלֶּא אָדָם מְכַבֵּד אֶת מְקוֹמוֹ":

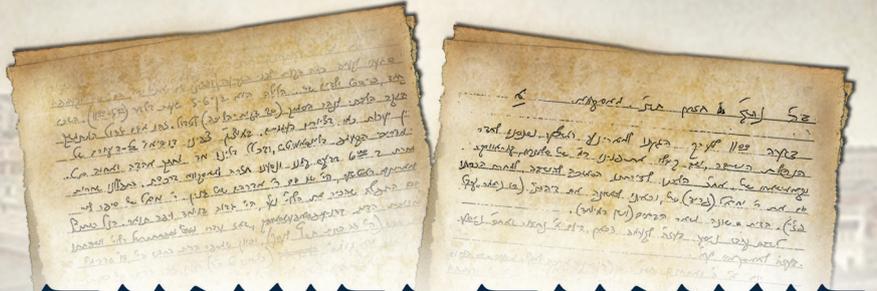
'כְּבוֹד' יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי פְּרוּשִׁים: לְשׁוֹן 'כְּבֹד', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַז"ל³¹⁶ עַל הַפְּסוּק 'כְּבֹד לֵב פִּרְעֹה'³¹⁷ - "נַעֲשֶׂה לְבוֹ כְּכֹבֵד". וְלְשׁוֹן 'כְּבוֹד', שֶׁהוּא גְלוּי 'אוֹר מְקִיף'³¹⁸ נַעֲלֶה.

לְפִי זֶה יִהְיֶה פִּרוּשׁ דְּבָרֵי חַז"ל כֶּךָ: לֹא מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם מְכַבְדוֹ, דְּהֵינּוּ - מְקַרְרוֹ³¹⁹ (מִשְׁפִּיעַ עָלָיו 'לְהַתְקַרֵּר' מֵהַהֲתַלְהֵבוֹת בְּקִיּוּם הַמְצוּוֹת), אֶלֶּא [לְהַפְּךָ] - אָדָם מְכַבֵּד אֶת מְקוֹמוֹ, דְּהֵינּוּ - מְאִיר אֶת מְקוֹמוֹ בְּאוֹר שֶׁל תּוֹרָה וְעִבּוּדָה (= זְכוּךְ הַמַּדוּת).

לְכָל אָדָם נִתְּנוּ כּוֹחַ וְעֵז לַעֲשׂוֹת זֹאת. כְּשֶׁם שֶׁהַדְּבָר קָיָם בְּעֵת יְרִידַת הַנְּשִׁמָּה בְּגוֹף, שְׁאֵז "מִשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ תְּהִי צְדִיק"³²⁰, שֶׁשְׁבוּעָה זוֹ הִיא גַם מִלְשׁוֹן 'שְׁבַע', שְׁמִמְלֵאִים אֶת הַנְּשִׁמָּה [עַד לִשְׁבַע] בְּכוּחוֹת נַעֲלִים, כְּדִי שְׁתּוּכַל לְמַלֵּא אֶת הַמְטָרָה שֶׁלְשִׁמָּה יִרְדֶּה לְגוֹף - כֶּךָ גַם בְּכָל אָדָם בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹ הוּא מִתְגוֹרֵר, הֵרִי הוּא מְקַבֵּל כּוּחוֹת מִיַּחֲדִים כְּדִי שְׁיֻכַּל לְהָאִיר אֶת סְבִיבְתוֹ בְּאוֹר הַתּוֹרָה.

315. תענית כא, ב.
316. שמות רבה פי"ג, ג.
317. שמות ז, יד.

318. מוסבר בחסידות שכבודו של אדם (ביחס לשכלו ומידותיו) הוא כח 'מקיף' בנפש, ולא כח פנימי. ואכ"מ.
319. צריך בירור האם הכוונה היא לומר שאחד מתפקידי הכבוד הוא קירור (שדבר זה תמוה לכאורה), ולכאורה נכון יותר לומר שהכוונה היא, שהתוצאה ביחס לפרעה היתה - 'התקררותו' מלציית לרצון ה', ועד"ז בכל אדם שמקומו עשוי 'לקררו'. ייחוס הדבר לכבוד דווקא: אולי משום שביחס ללב שנחשב למתלהב - הכבוד הוא קר [מח, לב וכבוד הם ר"ת מלך - השליטים העיקריים בגוף, הקשורים זה לזה], ובסה"מ תער"ב ח"א עמ' תקה מבוואר, שחצר-הכבוד הוא המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, וברוחניות - זהו ענין ההבדלה בין מים עליונים (תענוגים רוחניים) למים תחתונים (עיי"ש). לפי זה ניתן לומר, שהכבוד מקרר את האדם מתענוגים רוחניים וכן יכול גם מקומו של אדם להשכיחו ממנו תענוג רוחני כו' ולהשקיעו בתענוגים גשמיים. וראה סה"מ עטר"ת עמ' של"א, שענין "שנעשה לבו ככבוד" הוא "שנטמטם לבו שאינו כלי להרגש אלקי". וראה ביאור לפתגם זה ב'היום יום - מורה דרך לדור השביעי'.
320. נדה ל, ב. = בית-דין של מעלה משביע את הנשמה, לפני ירידתה לגוף, לקיים את המצוות.

רשימות ורשמים

ליובאוויטש עכשיו

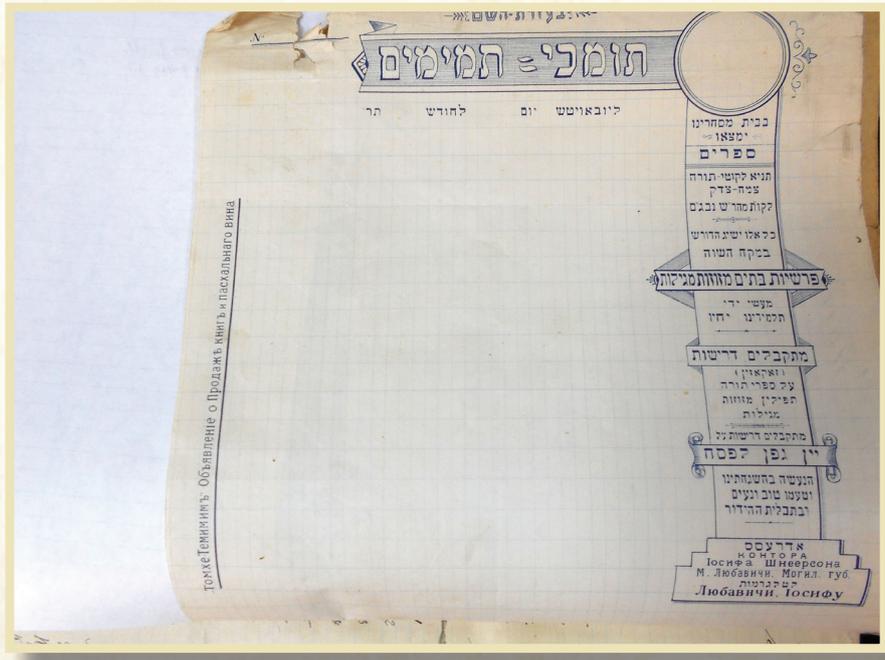
תגלית בלשכת הגיוס הרוסית: בלאנקים של הישיבה בליובאוויטש...

במשך שנים עוקב השליח בליובאוויטש הרב גבריאל גורדון, אחר חומרים שונים הנוגעים לעיירה ליובאוויטש בארכיונים שונים, ומנהל מחקרים בממצאים.

לפנינו הפתעה גדולה שגילה הרב גורדון לאחרונה בארכיון בעיר סמולנסק:

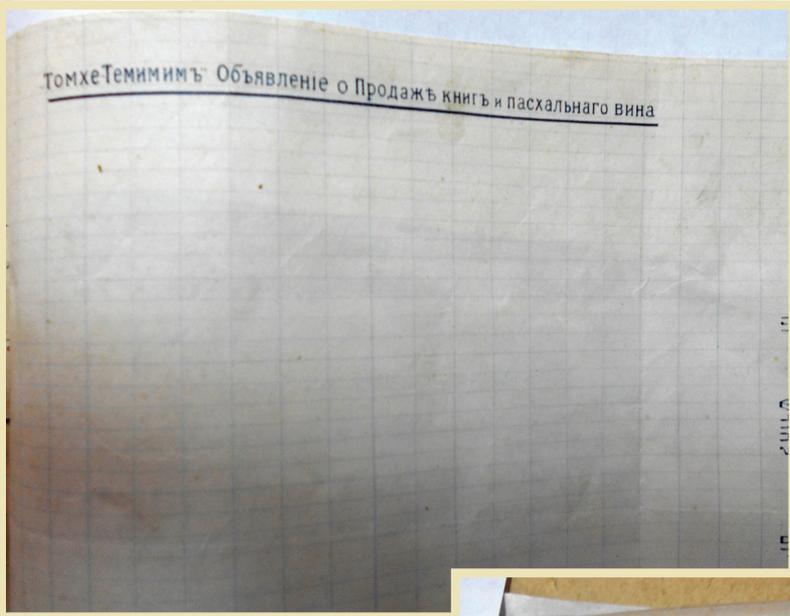
בתיקיות של רשימות המתגייסים לצבא בלשכת הגיוס המחוזי בסמולנסק, נמצאו דפים שהם בעצם בלאנקים ("נייר מכתבים" משרדי) שהיו בשימוש משרד ("קאנטורא") הישיבה בליובאוויטש, ועליהם מתנוסס שמו של הרבי הריי"צ נ"ע ברוסית. גם ב"מען למכתבים" אל הישיבה מצוין הרבי הריי"צ המנהל-פועל של הישיבה כבעל הכתובת. ככל הנראה הוחרמו דפים אלו במסגרת החורבן שהמיטו הבולשביקים על כל מבני ה'חצר', עם עזיבת הישיבה את המקום בקיץ תרע"ח. אכן רישומים אלו הם משנת 1918, שבכללה גם חודשי החורף הראשונים של שנת תרע"ט. בלשכת הגיוס השתמשו בדפים אלו מצידם האחורי לרישום שמות המתגייסים וכיו"ב. לגופו של נייר המכתבים: הוא היה נראה כבלאנק של בית עסק למכירת תפלין ומזוזות, ספרי חסידות, ואפילו "יין גפן לפסח" ... בתור הסוואה לישיבה, שלא היתה מאושרת על פי החוק הרוסי [ראה 'תולדות חב"ד ברוסיה הצארית' בפרק קכב, עמ' רס].

1. ראה 'ליובאוויטש - העיירה של חב"ד' פרק כ"ה.

בלאנק מימין: "מתקבלים דרישות על יין גפן לפסח הנעשה בהשגחתנו, ושעמו טוב ונעים, ובתכלית ההידור" ... למטה, כתובת משרד הישיבה: שם הרבי הריי"צ, העיירה (מיסטעצ'קא) ליובאוויטשי. פלך (גובערניע) מוגילוב.

באדיבות השליח הרב גבריאל גורדון האחראי על שימור ופיתוח המקומות הקדושים בליובאוויטש

בבלאנק משמאל, שורה ברוסית:
[תרגום] "תומכי תמימים, מודעה על
מכירת ספרים ויין לפסח".

הרב גורדון במבנה הארכיון הממשלתי של מחוז סמולנסק, שבו
נמצאו הבלאנקים, כמו גם מסמכים רבים נוספים.